

VI TIEDOTUSTOIMINTA

1. TYÖVÄEN SANOMALEHTIEN TIETOTOIMISTO

TST:n henkilökuntaan kuuluivat seuraavat: päätoimittajana Lauri Sivonen, toimituspäällikkönä Rauno Iivonen, toimituksen sihteerinä Anne Jauhiainen ja telexkirjoittajana Raili Holmlund.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston palveluksessa ovat olleet Kauko Hirvonen (poliittisena toimittajana) ja hänen jälkeensä 12. 10. lähtien Risto Jylhä, Marja-Helena Tuomiojan jälkeen työmarkkinatoimittajana 5. 1. lähtien Juhani Aro, Marjatta Pöllänen (yleistoimittajan tehtävissä) ja Marja-Liisa Pollari kesätoimittajana. Sirkka Kostiainen Hämeen Kansasta oli koulutuksessa TST:ssä 5.10.—14.12. Sivosen tehtäviin kuului myös ulkoinen tiedottaminen sisäisen tiedotuksen tapahtuessa järjestöosaston toimesta.

Kertomusvuonna työllistivät TST:tä mm. puoluekokous, vammaisten vuosi, Pekkaratkaisu, Tanner-juhlat, presidentinvaalit ja useat työväenjärjestöjen tapahtumat.

TST:n toiminnassa vähennettiin päivittäisen ns. rutiiniuutistarjonnan osuutta ja vastaavasti lisättiin tausta-artikkeleiden, junttakokonaisuuksien, haastatteluiden ja reportaashien määrää. Painopistealueita olivat entisten politiikan, työmarkkinoiden ja talouden lisäksi kulttuuri, urheilu ja kotiin ja perheeseen liittyvät aiheet. — TST:n koordinoimana hoidettiin TV-ohjelmien ennakoarviointia, juttuvaihtoa ja urheilutilaisuuksien seuraamista yhteistyönä.

TST:n ja Paasikuvan kesken jatkui valokuvien t-lehdille toimittamista koskeva sopimus. TST:n ja neuvostoliittolaisen uutistoimisto APN:n kesken jatkui sopimukseen perustuva yhteistyö.

TST:n vakinaisina avustajina toimivat Eero Tuomainen ja Kari Mänty.

Juttupalvelu tapahtui viitenä päivänä viikossa, pääasiassa telexillä.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin seuraavat tapahtumat: Toimitussihteereiden tilaisuus 19.—20. 11., työmarkkinatoimittajien tilaisuudet 6.—7. 1. ja 17.12., päätöi-

mittajien tilaisuudet 26.2., 19.5., 1.9. ja 18.11. sekä yhdessä toimitusjohtajien kanssa 10.—11.4. ja 30. 9. sekä urheilutoimittajien palaverit 17. 6. ja 21.10.

Em. tilaisuuksissa käsiteltiin lähinnä TST-palvelua, t-lehdistön kehittämistä ja ajan-kohtaisia poliittisia kysymyksiä.

13.—14. 3. pidettiin Voionmaan Opistolla Ylöjärvellä järjestyksessä toinen t-lehtien toimittajien tapaaminen, jossa alustajina olivat Pertti Viinanen, Erkki Liikanen, Erkki Vuorinen ja Martti Soramäki.

Kertomusvuoden alussa toteutettiin useimmissa t-lehtitoimituksissa »Sosialidemokraattisen työväenlehdistön opintopaketti 1980—1981» -aineistoon perustunutta koulutustoimintaa. Myöhemmin toteutettiin eräissä t-lehdissä yhdessä Kielitoimiston kanssa kielenhuoltoon liittyvää koulutustoimintaa; yli puolet koulutustilaisuuksista jäi v:n 1982 puolelle.

Loppuvuonna 1981 käynnistyi laaja, lähes kaikkien t-lehtien lukemistutkimus, jonka tulosten selviäminen siirtyi v:n 1982 puolelle.

2. SOSIALIDEMOKRAATTISET SANOMALEHDET

Kertomusvuoden aikana nousi sosialidemokraattisten sanomalehtien määrä 13:sta yhdellä. Uusi lehti oli Vastin, joka aloitti ilmestymisensä Jyväskylässä marraskuussa.

Lehdet olivat:

Eteenpäin (Kotka), 7 kertaa viikossa, päätoimittaja Jukka Vehkasalo.

Suomen Sosialidemokraatti (Helsinki), pää-äänenkannattaja, 5 kertaa viikossa, päätoimittajat Aimo Kairamo (vast.) ja Seppo Heikki Salonen.

Kansan Lehti (Tampere), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Paavo Luukkala.

Turun Päivälehti (Turku), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Aimo Massinen.

Pohjanmaan Kansa (Vaasa), 4 kertaa viikossa, päätoimittajana Vesa Karvinen.

Hämeen Kansa (Hämeenlinna), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Sakari Niemi 15. 9. saakka ja sen jälkeen Tuomas Harpf.

Pohjois-Karjala (Joensuu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Sakari Tahvanainen.

Pohjolan Työ (Oulu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Asko Seppänen 31. 12. saakka ja sen jälkeen Olavi Määttä.

Saimaan Sanomat (Lappeenranta), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Jorma Peili.

Uusi Aika (Pori), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Leo Nyberg.

Arbetsblad (Helsinki), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Alf-Erik Helsing.

Valpas (Kuopio), kerran viikossa, päätoimittaja Martti Ruokolainen.

Vapaus (Mikkeli), kerran viikossa, päätoimittaja Seppo Hyvärinen.

Vastin (Jyväskylä), kerran viikossa, päätoimittaja Kauko Hirvonen.

VII KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. YLEISTÄ

Puolueen kansainvälinen toiminta ja yhteyksien pito jatkuivat vilkkaina. Keskeisellä sijalla olivat edelleen Sosialistinen Internationaali, pohjoismainen yhteistyö sekä kontaktit sosialististen maiden johtaviin puolueisiin.

Puoluekokouksessa hyväksyttiin uusi ulkopoliittinen asiakirja sekä puolustuspoliittinen ohjelma.

2. HENKILÖKUNTA

Kansainvälisten asiain sihteerinä toimi edelleen Pentti Väänänen, joka hoiti myös 1. 2. alkaen pääministerin eduskuntasihteerin tehtäviä, sihteerinä Riitta Korhonen ja Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön tiedotussihteerinä Jouko Elo.

3. ASIAANTUNTIJATYÖRYHMÄT

Kansainvälisten asiain toimikunnan kokoonpano oli puoluekokoukseen asti seuraava: Ulf Sundqvist (pj.), Jaakko Kalela (vpj.), Pentti Väänänen (siht.), Osmo Apunen, Ilkka M. Erich, Ralf Friberg, Tom Grönberg, Erkki Hatakka, Pekka J. Korvenheimo, Jermu Laine, Marianne Laxen, Reijo Lindroos, Paavo Lipponen, Kari Möttölä, Pertti Paasio, Allan Rosas, Helvi Saarinen, Erkki Tuomioja, Kirsti VVestphalen ja Raimo Väyrynen. (Asetettu 1978).

Uudeksi puoluekokoukskaudeksi nimitettiin 2. 9. toimikunnan jäseniksi seuraavat: Erkki Liikanen (pj.), Jaakko Kalela (vpj.), Pentti Väänänen (siht.), Anne Eskelinen, Tom Grönberg, Erkki Hatakka, Markku Jääskeläinen, Marja-Liisa Kiljunen, Markus Koivisto, Pekka J. Korvenheimo, Marianne Laxen, Lasse Lehtinen, Kari Möttölä, Saara-Maria Paakkinen, Allan Rosas, Ulf Sundqvist, Mauno Tahvonen, Ilkka Taipale, Erkki Tuomioja, Unto Vesa, Raimo Väyrynen ja Kirsti VVestphalen.

Puoluetoimikunnan apuelimenä toimikunta osallistui puolueen kansainvälisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Se kokoontui kahdeksan kertaa.

Puolustuspoliittisen työryhmän toiminta päättyi puoluekokoukseen, jota varten se oli valmistellut luonnoksen puolustuspoliittiseksi ohjelmaksi. Työryhmän kokoonpano oli seuraava: Ralf Friberg (pj.), Anna-Liisa Piipari (vpj.), Markku Haranne (siht.), Osmo Apunen, Reino Breilin, Pauli Burman, Anne Eskelinen, Eero Heinäluoma, Pekka J. Korvenheimo, Paavo Lipponen, Eero Lehtonen, Eino Loikkanen, Paavo Luokkala, Matti Luttinen, Allan Rosas, Ulf Sundqvist, Folke Sundman, Raimo Väyrynen ja Pentti Väänänen. (Asetettu 7. 6.1979).

Aseidenriisunnan taustaryhmä Asiantuntijaryhmä avusti puheenjohtaja Sorsaa SI:n aseidenriisuntaneuvoston johtamisessa. Siihen kuuluivat: Jaakko Kalela, Pekka J. Korvenheimo, Kari Möttölä, Allan Rosas, Raimo Väyrynen ja Pentti Väänänen.

4. JÄRJESTÖ- JA KOULUTUSTOIMINTA

Puolue- ja naispiirien kansainvälisten yhdyshenkilöiden tapaaminen järjestettiin 14. 2. Helsingissä. Sisärjestöjen työtä on pyritty koordinoimaan erityisesti rauhan-työasiassa. Puoluekoulujen ohjelmaan saatiin yksi kansainväliselle politiikalle omistettu ilta, joissa on usein ollut alustajana kansainvälisten asiain sihteeri tai joku kv-toimikunnan jäsen.

Yhdyshenkilöille tilattiin edelleen Sosialistisen Internationaalin lehti »Socialist Affairs» ja heille välitettiin puheita ja muuta materiaalia.

5. KANSAINVÄLINEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN YHTEISTYÖ

a) Sosialistinen Internationaali

Sosialistisen Internationaalin toiminnassa oli merkittäväällä sijalla rauhan turvaamiseen ja aseidenriisuntaan liittyvät kysymykset. Aktiivisin osa tässä oli puheenjohtaja Sorsan johtamalla aseidenriisuntaneuvostolla. Joulukuussa aiheutti SI:n piirissä erimielisyyttä suhtautuminen Puolaan julistettuun sotatilaan. SDP:n edustaja esitti varauksensa puhemiehistön Pariisissa 29. 12. uudelleen muotoilemaan julkilausumaan ilmoittaen pitävänsä parempana puheenjohtaja Brandtin SI:n nimissä antamaa julkilausumaa.

SI:n valtuuston kokouksia pidettiin yksi, Pariisissa 24.-25. 9. (Sorsa, Väänänen).

Puhemiehistö kokoontui Bonnissa 15.—16. 7. (Sorsa ja henkilökohtaisesti kutsuttu-na Mauno Koivisto) ja Pariisissa 29.12. (Sorsan edustajana Paavo Lipponen).

Puoluejohtajakokous järjestettiin 29.4. Amsterdamissa (Sorsa, Väänänen).

Aseidenriisuntaneuvosto kokoontui Helsingissä 6.4., Amsterdamissa 28. 4. ja Helsingissä 14. 7. Neuvosto tapasi VVashingtonissa USA:n hallinnon edustajia 2.-4.

11. ja YK:n pääsihteeri Kurt Waldheimin New Yorkissa 5.11. Pentti Väänänen ja Alan Rosas kävivät neuvoston edustajina 17.—19. 9. Berliinissä keskustelua SED:n aseidenriisunta-asiantuntijoiden kanssa.

Sl:n Nicaraguan vallankumouksen puolustuskomitean kokouksessa Managuassa 25. 6. edusti Kalevi Sorsaa Markku Jääskeläinen ja Madridissa 27.11. Jacob Söderman.

Sl:n tilintarkastajat: valittiin Ulf Sundqvist

b) Yhteispohjoismaiset suhteet

Pohjoismaisten veljespuolueiden sekä sosialidemokraattisen ammattiyhdistysliikkeen yhteydenpito jatkui tiiviinä.

Yhteistyökomitean toukokuussa antama aseidenriisuntajulkilausuma sisälsi merkittävän kannanoton ydinaseettoman Pohjolan puolesta. Turvallisuuspoliittisia kysymyksiä käsiteltiin myös yhteisesti julkaistussa teoksessa »Udenrigs-och säkerhetspolitik i Norden», jossa Suomen osuudesta vastasivat Kalevi Sorsa ja Jaakko Kalela.

Neljän veljespuolueen yhteisesti palkkaamana pohjoismaisena yhteistyösihteerinä toimi edelleen Sven Dahlin Ruotsin SAP:n puolueoimistosta.

Puoluejohtajat kokoontuvat Oslossa 6.-7. 2. (Sorsa, Väänänen).

Puoluesihteerikokouksia pidettiin Tukholmassa 22. 4. (Liikanen) ja Helsingissä 11.—12. 8. (Liikanen, Sivonen).

Pohjoismainen yhteistyökomitea (SAMAK), jossa puolueiden lisäksi on mukana ay-liike, kokoontui 15.—16. 5. Bommersvikissa (Sorsa, Sundqvist, Liikanen, Työläljärvi, Väänänen) ja Leangkollenilla Norjassa 27.—28.11. (Jacob Söderman, Väänänen).

Uiko- ja turvallisuuspoliittinen yhteysryhmä kokoontui Oslossa 27.-28. 4. (Kalela, Väänänen); Aalborgissa 4.9. (samat) ja Tukholmassa 6.-7.10. (Kalela).

c) Kahdenkeskiset yhteydet veljespuolueisiin

Porissa 3.-7. 6. pidettyyn puoluekokoukseen oli 10 veljespuoluetta ja Sosialistinen Internationaali lähettänyt edustajansa. Heidän puolestaan kokousta tervehti Olof Palme. Lisäksi lukuisat puolueet esittivät menestyksen toivotuksensa sähköitse.

Englannin Työväenpuolueen vuosikokouksessa Brightonissa 27.9.-2.10. kävi Eeva Lennon.

Espanjan Sosialistisen Työväenpuolueen (PSOE) puoluekokouksessa Madridissa 21.—24.10. oli Riitta Korhonen.

Hollannin Työn Puolueen (PvdA) puoluekokouksessa 26.-28. 2. Amsterdamissa oli Kaj Bärlund.

Itävallan Sosialistisen Puolueen (SPÖ) puoluekokouksessa 22.-24. 5. (Ahde, Marja Lehto).

Norjan Työväenpuolueen (DNA) puoluekokouksessa 2.-5. 4. edustivat SDP:tä Sorsa, Liikanen ja Väänänen.

Portugalin Sosialistipuolueen (PS) puoluekokouksessa kävi Lissabonissa 8.—10. 5. Korhonen.

Ranskan Sosialistipuolueen (PS) puoluekokouksessa Valencessa 23.-25. 10. Korhonen ja Kaarlo af Heurlin.

Sosialistipuolueen hallintokomitean jäsen Bertrand Perisse kävi alustamassa maansa uudesta poliittisesta tilanteesta eri puolilla Suomea loka-marraskuun vaihteessa puolueen, TSL:n ja SONK:n kutsumana.

Ruotsin Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen (SAP) puoluekokouksessa Tukholmassa 3.—10. 10. olivat Sorsa, Liikanen, Söderman ja Parmanne.

Saksan Liittotasavallan Sosialidemokraattisen Puolueen (SPD) vieraana kävivät puoluesihteeri Liikanen 3.-4. 12. ja vaalianalyysiryhmä Paula Parmanteen johdolla TSL:n vaihto-ohjelman puitteissa Friedrich Eber-säätiön vieraina 22.-28. 11.

Tanskan Sosialidemokraattisen Puolueen (Socialdemokratiet) vuosikokouksessa Aalborgissa 5.-6. 9. olivat Kalela ja Väänänen.

Euroopan yhteisön sosialististen ja sosialidemokraattisten puolueiden konfедераatio järjesti Pariisissa 19.—20. 3. aseidenriisuntaa ja turvallisuutta käsitelleen konferenssin, jossa yhtenä alustajana oli Kalevi Sorsa.

Yhdessä Espanjan PSOE:n kanssa konfедераatio järjesti Madridissa 27.-28. 11. Euroopan yhteisön laajentumista käsitelleen kokouksen, johon Jacob Söderman osallistui.

Tervehdyksiä lähetettiin seuraavasti:

15.1. onnittelusähke Israelin Työväenpuolueen puheenjohtajaksi uudelleen valitulle Shimon Peresille.

22.1. Bruno Kreiskylle hänen täyttäessään 70 v.

4.2. Gro Harlem Brundtlandille pääministeriksi nimittämisen johdosta.

16.2. tervehdittiin Japanin Demokraattisen Sosialistipuolueen puoluekokousta.

21. 4. toivotettiin menestystä Italian Sosialistipuolueen puoluekokoukselle.

11.5. onniteltiin presidentiksi valittua Francois Mitterandia.

25. 5. esitettiin surunvalittelut Kanadan Uudelle Demokraattiselle Puolueelle (NDP) sen entisen johtajan David Lewinin kuoleman johdosta.

13.6. onnitteltiin 80-vuotiaasta Tage Erlanderia.

22.6. tervehdittiin kansalliskokousvaalien voittajaa Ranskan Sosialistipuoluetta.

23.6. onnitteltiin niin ikään vaaleissa menestynyttä Italian Sosialistipuoluetta.

21.10. tervehdittiin Hollannin Työn Puolueen (PvdA) puoluekokousta.

5.11. lähetettiin surunvalittelut Japanin Demokraattiselle Sosialistipuolueelle entisen puheenjohtajan kuoleman takia.

6. 11. lähetettiin menestyksen toivotukset Irlannin Sosialidemokraattisen Työväen puolueen (SDLP) puoluekokoukselle.

30. 11. tervehdittiin grenadalaisen veljespuolueen New Jewel Movementin järjestämää kansainvälistä solidaarisuuskonferenssia.

6. SUHTEET KOMMUNISTISIIN PUOLUEISIIN

Suhteissa olivat edelleen etualalla Euroopan sosialististen maiden johtavat puolueet. Valtuuskuntien vaihtoa ja tapaamisia oli seuraavasti:

a) Neuvostoliiton Kommunistinen puolue (NKP)

20. 7.— 3. 8. olivat akateemikko N.N. Inozemtsev ja rva Margarita Maksimova SDP:n vieraina.

3. 9. kävi Pentti Väänänen viemässä puolueen onnittelut 60 v. täyttäneelle NKP:n kansainvälisten asiain osaston apulaispäällikkö V.S. Shaposhnikoville.

8.—15. 11. SDP:n järjestövaltuuskunta vieraili Neuvostoliitossa. Sen muodostivat Erkki Liikanen (joht.), Maijaliisa Nieminen, Paavo Lipponen, Raimo Kokkonen, Kari Kortelainen, Allan Miettinen, Pentti Myllymäki, Matti Riikonen, Hannu Anttonen ja Riitta Korhonen.

19.12. 75 vuotta täyttäneelle pääsihteeri L.I. Brezhneville lähetettiin onnittelukirje.

b) muut

Tshekkoslovakian Kommunistisen Puolueen (TKP) vieraana oli 7.—14. 9. SDP:n työntekijävaltuuskunta, johon kuuluivat Pentti Väänänen (joht.), Eero Hoffren, Raimo Huusari ja Reijo Ollikainen.

USTP:n valtuuskunta, jonka muodostivat kansainvälisen osaston varajohtaja Gyula Horn ja osaston työntekijä Istvan Őszi olivat SDP:n vieraina 12.—15.4.

7. MUITA TAPAAMISIA, KOKOUKSIA, YHTEYDENOTTOJA

22.1. Nicaraguan Sandinistisen nuorisoliiton pääsihteeri Carlos Carrion tapasi puoluesihteeri Ulf Sundqvistin.

2. 2. PLO:n toimeenpanevan komitean jäsenen Jasser ad Rappon johtama valtuuskunta tapasi Kalevi Sorsan ja Pentti Väänänen.

4.-5. 2. vieraili Salvadorin FDR:n edustaja Gabriel Lara Suomessa.

11.2. kävi Albert de Smaele keskustelemassa Kalevi Sorsan kanssa Euroopan ydinaseettomasta vyöhykkeestä.

30. 3. kävi Jacob Söderman Brysselissä järjestetyssä de Smaelen hankkeen kokouksessa.

1. 4. Moskovassa käyneessä STETE:n (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi) valtuuskunnassa edustivat puoluetta Jaakko Kalela ja Lasse Lehtinen.

30. 9.-3.10. oli SDP:n vieraana Algerian Kansallisen Vapautuksen Rintaman (FNL) valtuuskunta, jonka muodostivat keskuskomitean jäsen Hocine Hamel (joht.), kansainvälisten asiain osaston jaostopäällikkö Boubekeur Ogab sekä kansanedustaja Boudjemaa Haichour. Vierailun päätteeksi annettiin yhteinen kommunikea.

Lähetetyt sanomat

27. 2. onnitiin Polisariota Saharan Demokraattisen arabitasavallan julistamisen 5-vuotispäivän johdosta.

25.5. esitettiin Salvadorin hallitsevalle juntalle protesti uusien pidätysten johdosta.

3.12. lähetettiin Turkin sotilasjuntan johtajalle kenraali Evrenille paheksunta Bulent Ecevitin pidättämisen johdosta.

8. EDUSTUS ERÄISSÄ VALTIOLLISISSA ELIMISSÄ

Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 36. istuntokauden Suomen Valtuuskunta: Aira Kalela ja Lauri Sivonen.

YK-asiain neuvottelukunta: Kaisa Raatikainen, Unto Vesa ja Pentti Väänänen.

Taloudellisten kehitysmaasuhteiden neuvottelukunta (TALKE): Lasse Lehtinen vpj. (varaedust. Pirjo Ala-Kapee), Raimo Väyrynen (Unto Vesa), Kimmo Kiljunen (Christer Granskog), Pekka O. Aro (Peter Nyberg) sekä Markku Jääskeläinen (Jari Jyrkänne).

TEKERAn hallintoneuvosto: Jermu Laine (pj.), Erkki Tuomioja ja Eero Rantala.

Ulkomaisten investointien neuvottelukunta: Pekka Hemmilä (varalla Heikki Niemi).

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta: Erkki Hatakka vpj. (varaedust. Anna-Liisa Piipari), Sakari Knuuttila.

Sotatilalakikomitea: Reino Breilin, Olavi Heinonen, Matti Luttinen ja Anna-Liisa Piipari.

9. KANSAINVÄLINEN SOLIDAARISUUSSÄÄTIÖ

a) Hallinto

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskuntaan kuuluivat puolueuuevoston syyskokoukseen asti Vilho Lautala (varajäsen Tuomo Soraluoma), Helana Huoviala (Risto Paananen), Jussi Pikkusaari (Risto Talonen), Veli Heikkilä (Sirkka-Liisa Vehviläinen), Risto Parjanne (Erkki Hatakka), Kirsti VVestphalen (Armas Lahoniitty), Hannu Taavitsainen (Lasse Syrjä), Folke Sundman (Hans Jern), Pentti Sahi (Mauno Forsman), Lauri Vilponiemi (Kaj Laxen), Mauno Tahvonen (Ilpo Pyymäki), Heikki Kylänpää (Paavo Saikkonen).

Puolueuuevosto valitsi erovuorossa olleista uudelleen varsinaisiksi jäseniksi Risto Parjanteen, Kirsti VVestphalenin ja Folke Sundmanin. Hannu Taavitsaisen tilalle valittiin varsinaiseksi jäseneksi Jukka Pakkala. Varajäsenistä valittiin uudelleen Erkki Hatakka, Lasse Syrjä ja Hans Jern. Armas Lahoniityn tilalle varajäseneksi valittiin Martti Havin.

Säätiön hallitukseen kuuluivat 14. 2. pidettyyn valtuuskunnan kokoukseen asti Helvi Saarinen (pj), Liisa Jaakonsaari (vpj), Markku Aho, Maunu Ihalainen, Jorma Oksanen ja Ilpo Rossi. Valtuuskunnan kokouksessa hallitukseen valittiin Helvi Saarinen (pj), Markku Jääskeläinen (vpj), Seppo Berg, Maunu Ihalainen, Jorma Oksanen ja Ilpo Rossi.

Säätiön toiminnanjohtajana toimi Pentti Väänänen ja säätiön tiedotussihteerinä Jouko Elo.

b) Kampanjat ja avustukset

Säätiö aloitti vuoden alussa ns. prosenttikeräyksen, joka lähti varsin hyvin liikkeelle. Vuoden loppuun mennessä oli prosenttiliikkeeseen liittynyt säätiön kautta 540 henkeä. Prosenttikeräyksen tuotto oli 126 890 markkaa. Muina keräysmuotoina olivat Työväen Joululehden myynti, Salvador-kirpputorien järjestäminen, lipaskeräys ja materiaalin myynti. Säätiö sai Ulkoasiainministeriöltä kehitysyhteistyömäärärahoja 80 000 markkaa käytettäväksi projekteihin Namibiassa ja Salvadorissa.

Säätiön avustuskohteina olivat vuoden aikana Zimbabwe, Namibia ja Salvador. Zimbabvveen toimitettiin maaliskuun alussa 10 000 kuokkaa käytettäväksi hallituksen perustamilla osuustoimintatiloilla. Avun arvo oli 127.000 markkaa. Namibian SWAPO:n ylläpitämille pakolaisleireille toimitettiin marraskuussa telttoja ja huopia sekä koulutarvikkeita, 80 000 markalla. Salvadorin FDR:n kanssa sovittiin siitä, että säätiö hankkii lääkkeitä pakolaisleireille. Tämän 70 000 markan projektin toteuttaminen siirtyi käytännön syistä helmikuuhun 1982.

Täten säätiö käytti vuoden aikana toteutuneisiin avustushankkeisiin 207 000 markkaa.

VIII TALOUDELLISIA ASIOITA

1. TALOUS-JA SUUNNITTELUTOIMIKUNTA (TASU)

Puolueitoimikunnan päätöksen mukaan talous- ja suunnittelutoimikuntaan ovat kuuluneet puoluekokoukseen saakka Ulf Sundqvist puheenjohtajana sekä jäseninä Ilmari Lavonsalo, Ylermi Runko, Eero Rantala, Antti Hietanen, Erkki Vuorinen, Pentti Ketola ja Maunu Ihalainen. Puoluekokouksen jälkeen puolueitoimikunta valitsi talous- ja suunnittelutoimikuntaan puheenjohtajaksi Erkki Liikasen ja jäseniksi Ulf Sundqvistin, Eero Rantalan, Ylermi Rungon, Erkki Vuorisen, Antti Hietasen, Rauno Kousan, Pirkko Työläjärven, Uolevi Kaukovaaran, Pentti Ketolan ja Maunu Ihalaisen.

2. TILINTARKASTUS

Puoluekokouksen valitsemina tilintarkastajina ovat olleet Ilmari Lavonsalo puheenjohtajana, Anssi Kärkinen ja Kalevi Koskivirta. Tilintarkastajien varamiehinä ovat olleet Pentti Laaksonen ja Pertti Kalliala.

3. TALOUDENHOITO

Puolueen taloudenhoitoon kuuluvat tehtävät on hoidettu hallinto-osastolla. Taloudenhoitajana on toiminut Maunu Ihalainen, laskentapäällikkönä Maire Tommola, pääkirjanpitäjänä Anja Salminen, jonka äitysloman aikana 2. 10. lähtien vt. pääkirjanpitäjänä Helena Haaranen, kassanhoitajana Asta Hiliner, palkanlaskijana Riitta Elovuo, piirijärjestöjen kirjanpitäjänä Helga Niemi ja myyntisihteerinä Teppo Jalli.

4. OMAISUUDEN MYYNTILUPIA JA SIIRTOJA

Purkautuneen Saaresmäen Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry:n omaisuuden siirto Otanmäen Työväenyhdistys ry:lle, Heinäveden Työväenyhdistys ry., Vanajaveden Sos.-dem. Yhdistys ry., purkautuneen Uudenmaan Tekniset Sosialidemokraatit ry:n omaisuuden siirto Tekniset Demarit ry:lle, Vanhan Värtsilän Sosialidemokraatit ry., Siikaisten Sos.-dem. Ty ry., Mäntysen Työväenyhdistys ry., purkautu-

neen Rutolan Työväenyhdistys ry:n omaisuuden siirto Lappeenrannan Työväenyhdistykselle ja Urheiluseura Rutolan Yritykselle, purkautuneen Karkkilan Sosialistikiilan varojen siirto Karkkilan Sos.-dem. Työväenyhdistykselle, Rajamäen Työväenyhdistys ry., Heinolan Seudun Sos.-dem. Yhdistys ry:n varojen siirto Jyrängönvirran Sos.-dem. Työlle.

5. OSTO- JA RAKENNUSLUPIA

Osto- ja rakennuslupia on puoluetoimikunta myöntänyt seuraaville järjestöille.

Savonlinnan Työväenyhdistys ry., Lappeenrannan Työväenyhdistys ry., Kyröskosken Työväenyhdistys ry., Parkkarilan Sos.-dem. Työväenyhdistys ry., Hyvinkään Kansantalo Oy.

6. LAHJOITUKSIA

Metsolahden Työväenyhdistys ry:n omaisuuden lahjoitus Lievestuoreen Työväenyhdistys ry:lle, Kymen Sos.-dem. Piiri ry:n tilan lahjoitus Joutsenon Työväenyhdistys ry:lle, Kiikan Kiimajärven Työväenyhdistyksen tilan lahjoitus Kiikan Työväenyhdistys ry:lle, Työväenyhdistys Liesjärven Pyrintö ry:lle lupa kiinteistön luovuttamiseen Keuruun Työväenyhdistys ry:lle, Liesjärven Työväenyhdistys ry:n kiinteistön luovutus Keuruun Työväenyhdistys ry:lle. Tampereen Työväenyhdistys ry:lle myönnettiin lupa omistamansa tontin luovuttamiseen Tampereen Työväen Teatterin säätiölle.

7. VAKUUKSIA

Nimivakuuksia on myönnetty seuraaville sosialidemokraattisille yrityksille tai yhteisöille:

Eteenpäin Osakeyhtiö, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto ry., Paasipaino Oy, Parkkarilan Sos.-dem. Työväenyhdistys ry., Nuorten Kotkain Keskusliitto ry., Oy Hämeen Kansa, Kustannus Oy Kansanvalta.

8. SDP:N VOITTOARPAJAISET

Vuoden aikana järjestettiin SDP:n suurarpajaiset, joiden bruttoarvo oli 1.700.000 markkaa. Arpojen myyntiprosentti oli 90,37, ja puhdas tuotto, joka jaettiin piirijärjestöille myyntimäärien mukaan, oli 722.129 markkaa.

9. TYÖVÄENTALOJEN KORJAUSMÄÄRÄRAHAT

Opetusministeriön myöntämistä työväentalojen korjausmäärärahoista sai avustusta 84 sos.-dem. työväentaloa, yhteensä 1.374.000 markkaa.

Avustusta saaneet yhdistykset piireittäin:

Uudenmaan Sos.-dem. Piiri ry: Halkian Työväenyhdistys ry., Hammars Arbetarförening -Hämärin Työväenyhdistys ry., Hyvinkäänkylän Työväenyhdistys, Jokelan Työväenyhdistys ry., Billnäs, Sv. Arbetarför.-Karjaan Sos.-dem. Ty. ry., Karjalohjan Työväenyhdistys, Karkkilan Sos.-dem. Työväenyhdistys, Klaukkalan Sos.-dem. Ty. ry., Myrskylän Sos.-dem. ty ry., Nummen Työväenyhdistys, Pornaisten Laukkosken Ty ry., Rekolan Työväenyhdistys ry., Sattmatin Työväenyhdistys ry. ja Strömforsin Työväenyhdistys ry.

Varsinais-Suomen Sos.-dem. Piiri ry: Alastaron Työväenyhdistys ry., Salon Sos.-dem. Ty ry., Uudenkaupungin Työväenyhdistys ry., Kyrön Työväenyhdistys ry., Halikon-Vartsalan Ty ry., Naantalin Työväenyhdistys ry. ja Orijärven Työväenyhdistys ry.

Satakunnan Sos.-dem. Piiri ry: Eurajoen Sos.-dem. ry., Köyliön Sos.-dem. ry., Luvian Työväenyhdistys r.y., Merikarvian Työväenyhdistys ry., Noormarkun Työväenyhdistys ry. ja Vanha-Ulvilan Sos.-dem. Ty ry.

Etelä-Hämeen Sos.-dem. Piiri ry.: Parolan Työväenyhdistys ry., Humppilan Sos.-dem. Ty., Viisarin Sos.-dem. Ty., Turengin Työväenyhdistys r.y., Lammin kk:n Ty ry. ja Hauhon Ty ry.

Pohjois-Hämeen Sos.-dem. Piiri ry: Lempäälän Työväenyhdistys ry., Suoramon Työväenyhdistys ry., Oriveden Pappilankylän Ty Taisto ry., Kolhon Työväenyhdistys Kehitys ry., Visuveden Työväenyhdistys Kehitys ry., Pirkkalan Sos.-dem. Ty. Toivo ry., Tottijärven Ty ry., Lyllyn Ty ry. ja Killinkosken Ty ry.

Kymen Sos.-dem. Piiri ry: Lauritsalan Sos.-dem. Ty ry., Joutsenon Korvenkylän Ty ry., Lamposaaren Sos.-dem. Ty ry., Pyhtään Työväenyhdistys ry., Haminan Työväenyhdistys ry., Pitkälän Ty ry. ja Saivikkalan Ty ry.

Mikkelin Sos.-dem. Piiri ry.: Enonkosken Työväenyhdistys ry., Sulkavan Sos.-dem. Ty ry., Kallislahden Ty ry., Mikkelin Työväenyhdistys ry., Rantasalmen Ty Sovinto Ry. ja Mäntylahden Ty ry.

Kuopion Sos.-dem. Piiri ry.: Keiteleen Sos.-dem. Ty ry. ja Rautavaaran kk Sos.-dem. Ty. ry.

Pohjois-Karjalan Sos.-dem. Piiri ry.: Pankkosken kk Ty ry., Tohmajärven Kemien Sd. Ty ry., Utran Ty ry., Lehmon Ty ry. ja Polvijärven kk Ty ry.

Vaasan Sos.-dem. Piiri ry: Marinkaisten Työväenyhdistys ry., Teuvan Sos.-dem. ry. ja Lestijärven Sos.-dem. Ty ry.

SDP:n Keski-Suomen Piiri ry: Konneveden Työväenyhdistys ry., Kypärämäen Ty Suomaisten työväen talo, Uuraisten kk:n Ty ry., Löytänän Ty ry., Karhulankylän Ty., Multian Ty ry., Haarajärven Ty ry., Hassin Ty ry., Karstulan kk:n Ty ry., Keuruun Ty ry., Vesangan Ty. ja Äänekosken Ty.

Oulun Sos.-dem. Piiri ry: Piippolan Työväenyhdistys ry., Iin Sos.-dem. ry., Kuhmon Sos.-dem. Ty ry. ja Haapajärven Ty Sarastus ry.

Lapin Sos.-dem. Piiri ry: Kaakamon Sos.-dem. Ty ry. ja Tervolan Sos.-dem. Ty ry.

10. PUOLUEEN TALOUS

Tuloslaskelma ja tase 31.12.1981 eri liitteenä.

11. LEHTITALOUS

Sosialidemokraattinen sanomalehdistö

Sosialidemokraattisen sanomalehdistön taloudellinen tulos vuodelta 1981 oli edellisvuotista heikompi. Sekä levikki- että ilmoitusmyynnissä jäätiin jälkeen tavoitteista, eikä kuluissa vastaavasti pystytty säästöihin. Taloudellisesta tilanteesta huolimatta aloitettiin Keski-Suomessa poliittisen viikkolehden julkaiseminen 19. 11. 1981. Tällöin ilmestyi Vastin-lehden ensimmäinen numero. Vuoden loppuun mennessä oli lehdellä maksettuja tilauksia jo yli 4.000.

Levikki

Sosialidemokraattisten sanomalehtien levikkikehitys ei ole prosentteinakaan mitattuna enää viime vuosina yltänyt koko sanomalehdistömmen kasvutahtiin. Levikin nousu edellisestä vuodesta oli 0,6 %, ja levikki (ilman Vastin-lehteä) vuonna 1981 oli 169.786 kappaletta. Lehtien tilaamiseen käytettiin 115.553 lehtiseteliä, joka on 0,6 % enemmän kuin edellisenä vuonna ja 23,8 % enemmän kuin kommunistisen lehtien saama lehtisetelimäärä.

Ilmoitusmyynti

Ilmoitusmyynti oli lähes koko vuoden jäljessä edellisvuotta, mutta hyvän joulukuun ansiosta ilmoitusvolyymi kasvoi edellisvuodesta 1,7 %. Tämän lisäksi tulee vaaleista johtuva mainonta. Ilmoitustuotot olivat yhteensä noin 44,0 miljoonaa markkaa.

Lehtituet

Sanomalehtiemme talous riippuu ratkaisevasti yhteiskunnan lehdistötuesta. Vuonna 1981 kaikki lehtemme saivat joko parlamentaarista lehdistötukea tai kuljetus- ja jakelutukea ja useimmat molempia. Yhteiskunnan tuen määrä lehdistöllemme oli 17,8 milj. markkaa, joka oli 24,8 % koko valikoivasta lehtituesta.

Sosialidemokraattisen lehdistön yhteistyö

Sosialidemokraattisen lehdistön ja graafisen teollisuuden yhteistyötä toteutetaan kaupallis-hallinnollisissa ja teknisissä asioissa T-lehdistö Oy:ssä. Teknisessä yhteistyössä on tärkeimpänä sekä materiaalien että investointihyödykkeiden yhteisostotoiminta. Lisäksi ovat yhteisenä projektina olleet hallinnolliset atk-järjestelmät. Aatteellisissa yhteistyökysymyksissä toimintaa hoidetaan Työväenlehdistö ry:n kautta, jonka tehtävänä on mm. yhteydenpito ammattiyhdistysliikkeen kanssa. Keskusorganisaatioiden palveluksessa oli kertomusvuoden aikana neljä henkilöä.

Lehtien toimitusjohtajat ja päätoimittajat 31.12.1981

Lehti	Toimitusjohtaja
Eteenpäin	Antero Anttila
Hämeen Kansa	Heikki Dahlbo
Kansan Lehti	Harri Roihankorpi
Pohjanmaan Kansa	Pekka Iitola
Pohjois-Karjala	Terho Laitinen
Pohjolan Työ	Urho Ervasti
Saimaan Sanomat	
Suomen Sosiali- demokraatti	Kimmo Jokela
Turun Päivälehti	Pauli Viklund
Uusi Aika	Leo Nyberg
Valpas	Martti Ruokolainen
Vapaus	Veikko Behm
Vastin	Erkki Syrjä
Arbetrarbladet	Alf-Erik Helsing
T-lehdistöOy,	
Työväenlehistö ry.	Erkki Vuorinen

Kirjapainoyritysten toimitusjohtajat 31.12.1981

Oy Kehitys	Leo Nyberg
Mikkelin Painos Oy	Pentti Ohtonen
PaasipainoOy	Ilpo Piiroinen
PT-painoOy	Urho Ervasti

T-lehdistö Oy:n hallitus

Antero Anttila	varapuheenjohtaja
Pekka Iitola	
Kimmo Jokela	
Leo Nyberg	
Martti Ruokolainen	
Pauli Viklund	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Työväenlehistö ry:n johtokunta

Antero Anttila	
Kimmo Jokela	
Leo Nyberg	varapuheenjohtaja
Pauli Viklund	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA 1982

I YLEISKATSAUS

1. KANSAINVÄLINEN TILANNE

Kansainvälinen ilmapiiri pysyi jännittyneenä. Suurvaltasuhteissa ei tapahtunut toivottua muutosta parempaan. Vuoden lopulla kuitenkin Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton välisessä vuoropuhelussa kuului äänenpainoja, jotka antoivat aihetta odottaa käännettä parempaan.

Vuoden aikana oli käynnissä monia merkittäviä aseidenriisuntaneuvotteluja. Genevessä jatkuivat neuvottelut keskimatkan Euroopan ohjuksista. Niissä ei kuitenkaan saavutettu merkittävää edistystä. Genevessä käynnistyivät myös Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain väliset neuvottelut strategisten aseiden rajoittamisesta. Nämäkään neuvottelut eivät tuoneet tuloksia.

Yhdistyneiden Kansakuntien toinen aseidenriisunnalle omistettu erityisistunto ei päässyt sopimukseen yhteisestä päätösasiakirjasta. Tämä heijasteli kansainvälisen ilmapiirin kireyttä sekä poliittisen tahdon puutetta. Samalla se oli huolestuttava osoitus YK-järjestelmän voimattomuudesta rauhan ja turvallisuuden takaajana.

ETYKin seurantakokous Madridissa ei päässyt sopimukseen päätösasiakirjasta ja ETY-prosessin jatkamisesta. Euroopan puolueettomat ja sitoutumattomat maat pyrkivät välittämään liittokuntien välisissä kiistoissa esittämällä oman kompromissiehdotuksensa. Se loi pohjan jatkotyöskentelylle.

Pohjois-Euroopassa tilanne säilyi vakaana. Kaikissa Pohjoismaissa ajatus Pohjolan ydinaseettomasta vyöhykkeestä sai lisää kannatusta. Toukokuussa sosialidemokraattien Pohjoismainen yhteistyökomitea antoi laajan ja yksityiskohtaisen julkilauseuman ydinaseettoman vyöhykkeen puolesta.

Hallitukset vaihtuivat lyhyen ajan sisällä kaikissa Pohjoismaissa. Suomessa hallitus vaihtui presidentinvaalien tuloksena. Sama hallituspohja jatkoi kuitenkin Kalevi Sorsan johdolla. Sosialidemokraattien ehdokkaan Mauno Koiviston valinta tasavallan presidentiksi merkitsi Suomen ulkopoliittisen linjan jatkumista muuttumattoma-

na. Tanskassa sosialidemokraatit jäivät oppositioon konsarvatiivien muodostaessa hallituksen. Ruotsissa sosialidemokraatit saavuttivat merkittävän vaalivoiton ja palasivat maan hallitukseen kuuden vuoden tauon jälkeen. Saksan liittotasavallassa vapaat demokraatit erosivat hallituksesta ja muodostivat uuden koalition kristillisdemokratian kanssa. Hallitusvaihdos ja liittopäivävaalikampanjan alkaminen aiheuttivat spekulatioita maan ulkopoliittisen linjan tulevaisuudesta.

NKP:n keskuskomitean pääsihteeri ja maan presidentti L. I. Brezhnev kuoli kulueneen vuoden aikana, ja hänen seuraajakseen puoluejohtajaksi valittiin J. V. Andropov.

Hallitus- ja henkilövaihdokset eivät aiheuttaneet muutoksia Suomen asemassa tai suhteissa naapureihin.

Maailmassa oli useita alueellisia kriisejä ja sotia. Israel hyökkäsi Libanoniin aiheuttaen suurta tuhoa erityisesti siviiliväestölle Beirutissa ja eräissä muissa kaupungeissa. Samalla Israel jatkoi siirtokuntiansa perustamista miehittämilleen arabialueille. Sotilaallisesta tappiosta huolimatta PLO:n poliittinen merkitys ja kansainvälinen arvovalta lisääntyivät. Keski-Idässä jatkuu toista vuotta Iranin ja Irakin välinen sota.

Taistelut jatkuivat myös eteläisessä Afrikassa, eivätkä YK:n johtamat ponnistelut Namibian itsenäistymiseksi tuottaneet tuloksia.

El Salvadorin sisällissota kiihtyi samoin kuin Guatemalan juntan vastainen aseellinen toiminta.

Kansainvälisen talouden lama syveni. Monissa maissa tuotanto väheni ja työttömyys nousi toisen maailmansodan jälkeisiin ennätyslukemiin.

Kansainvälinen sosialidemokraattinen liike jatkoi työtään rauhan lujittamiseksi sekä maailmantalouden laman voittamiseksi. Puheenjohtaja Kalevi Sorsan johtaman SI:n aseidenriisuntaneuvoston valmistelun pohjalta Sosialistinen Internationaali on tehnyt esityksiä aseidenriisunnan edistämiseksi. Helmikuussa aseidenriisuntaneuvosto kävi keskusteluja Moskovassa Neuvostoliiton hallituksen ja NKP:n edustajien kanssa. Edellisenä vuonna vastaavia keskusteluja oli käyty VVashingtonissa sekä YK:n päämajassa New Yorkissa. Wienissä pidettiin 21.—22. 9. SI:n talous- ja työliikeyspoliittinen konferenssi, jossa puolestaan hahmoteltiin talouspolitiikan sosialidemokraattisia vaihtoehtoja.

2. JULKILAUSUMAT

Pohjoismaiden sosialidemokraattiset puolueet ja ammattiyhdistysväki antoivat vappuna yhteisen julkilausuman, jonka teemana oli »Rauhaa ja työtä». Siinä korostettiin, ettei työväenliike voi milloinkaan hyväksyä sitä, että yhteiskunta ei käytä hyväksi kaikkien jäsentensä työkykyä ja -halua. Toisaalta tuotiin julki huolestuminen liennytyksen ja ihmisoikeuksien tilasta sekä painotettiin Pohjolan ydinaseettoman vyöhykkeen merkitystä.

Sandefjordissa Norjassa 15.—17. 6. pidetyn työläiskongressin kolmesta julkilausu-

masta kaksi käsitteli kansainvälisiä kysymyksiä. Israelin Libanoniin tekemä hyökkäys tuomittiin rikoksena kansojen oikeuksia vastaan. Jälleen kerran muistutettiin rauhanomaisten neuvottelujen olevan ainoa tie liennytykseen. Julkilausumassa korostettiin Israelilla olevan oikeus turvallisuuteen ja tunnustettuihin rajoihin samoin kuin Israelin on tunnustettava palestiinalaisten oikeus omaan kansalliseen identiteettiin ja valtion muodostamiseen. Laajan humanitaarisen avun lähettämiseksi vedottiin Pohjoismaiden hallituksiin, Yhdistyneisiin Kansakuntiin ja kansainvälisiin avustusjärjestöihin.

Aseidenriisuntaa ja ydinaseettomia vyöhykkeitä koskeneessa julkilausumassa työläiskongressi toi esille yhteisen turvallisuuden periaatteen: maiden tulisi etsiä turvallisuutta yhteistyöstä eikä vastakkainasettelusta. Suurvaltoja vaadittiin käymään laajoja aseidenriisuntaneuvotteluja. Kansainvälistä ilmapiiriä kuvaavana pidettiin sitä, että Wienin neuvottelut Euroopan asevoimien supistamisesta polkevat edelleen paikallaan ja ettei Madridin seurantakokouksesta ole tullut tuloksia. Siksi Euroopan ydinaseista ja toisaalta strategisista aseista Genevessä käytävien neuvottelujen edistymiselle tulevaisuudessa annettiin suuri merkitys. Julkilausumassa korostettiin myös yksityisen ihmisen velvollisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa liennytys- ja aseidenriisuntakehityksen edistämiseen. Pohjolan ydinaseeton vyöhyke nähtiin jälleen merkittävänä aloitteena ei ainoastaan Pohjolan vaan koko Euroopan turvallisuuden kannalta.

3. SISÄPOLITIikka

Vuoden 1982 sisäpolitiikkaa hallitsivat alkuvuodesta presidentin valitsijamiesvaalit ja loppuvuodesta vaalien jälkeen muodostetun vasemmiston ja keskustan yhteishallituksen selviytyminen yhteistyön karikoista tulevien eduskuntavaalien sävyttä-mässä ilmapiirissä. Koetinkivinä olivat mm. vuoden 1983 valtion tulo- ja menoarvion antaminen kiistoineen perustettavan ympäristöministeriön tehtävistä ja Ruotsin suurdevalvaation aiheuttamaan devalvaatioon liittyneet talouspoliittiset ratkaisut. Hallituspohja kaventui kuitenkin aivan vuoden viime päivinä SKDL:n jäätyä pois hallituksesta.

Sosialidemokraatit käynnistivät tammikuussa lyhyen presidentinvaalikampanjan ehdokkaanaan pääministeri Mauno Koivisto, joka oli syyskuusta lähtien hoitanut presidentin tehtäviä, presidentti Urho Kekkosen ollessa pysyvästi estynyt tehtävän hoidosta. Sosialidemokraattien vaaliteema oli suoraan hallitusmuodon 23. §:stä: »Tasavallan presidentin valitsee Suomen kansa.» Mauno Koiviston valinnasta muodostuikin kansanliike, ja vaaliliitto keräsi 17.—18. 1. pidetyissä vaaleissa 43,1 prosenttia kaikista äänistä saaden 301 mahdollisesta valitsijamiehestä 145.

Puoluetoimikunta totesi 21. 1. antamassaan kannanotossa valitsijamiesvaalien il-maaiseen vakuuttavalla tavalla kansan tahdon. Puoluetoimikunta piti myös tervetul-leena niitä muiden valitsijamiesryhmien taholta tulleita mielenilmaisuja, jotka täh-täävät Mauno Koiviston valintaan mahdollisimman laajalla enemmistöllä. Mauno Koiviston valinta tasavallan 9. presidentiksi varmistui jo ensimmäisellä vaalikierrok-sella 167 valitsijamiehen äänin, sillä omien lisäksi SKDL:n enemmistöön kuuluneet valitsijamiehet ja SMP:n valitsijamies tukivat häntä. Muiden puolueiden ehdokkais-ta Kokoomuksen Harri Holkeri (»turvaa kansakunnan linjan») sai 58 ääntä, Keskus-tapuolueen Johannes Virolainen (»kokoava voima») sai 53 ääntä, SKDL:n Kalevi Ki-

vistö (»rauhan ratkaisu») sai 11 ääntä, RKP:n Jan-Magnus Jansson (»Finland i trygga händer») sai 11 ääntä, LKP:n Helvi Sipilä (»nainen maailman huipulta») sai yhden äänen.

SDP:n puolueeneuvosto asettui 17. 2. yksimielisesti tukemaan tasavallan presidentti Mauno Koiviston toivomusta enemmistöhallituksen syntymisestä. Puolueeneuvosto hyväksyi hallituksen ohjelmaa ja paikkajakoa koskevat puoluetoimikunnan esitykset, joiden hyväksymistä myös eduskuntaryhmä suositti. Puolueeneuvosto katsoi, että mikäli kaikki osapuolet hyväksyvät neuvottelutuloksen enemmistöhallituksen muodostamiseksi ja hallitus esiintyy keskeisissä kysymyksissä yksimielisenä, hallituksella on kaikki edellytykset toimia vuoden 1983 lakimääräisiin eduskuntavaaleihin saakka.

Presidentti Mauno Koivisto nimitti 19. 2. pääministeri Kalevi Sorsan III hallituksen, joka tuli eronneen tasan 1000 vuorokautta istuneen Koiviston II hallituksen tilalle. Presidentti toivoi uuden hallituksen olevan ulkopoliitikassa edeltäjänsä aktiivisempi ja että hallituksen ulkoasiainvaliokunta aktivoituisi ja hallitus keskusteli ja seuraisi kansainvälisiä kysymyksiä ja ottaisi niihin tarvittaessa kantaa. Pääministeri Kalevi Sorsan neljän puolueen (SDP 5 paikkaa, SKDL 3, Kepu 6, RKP 2, sit. 1) enemmistöhallitukseen kuuluivat valtiovarainministeri Ahti Pekkala (Kepu), ulkoasiainministeri Per Stenbäck (RKP), ulkomaankauppaministeri Esko Rekola (sit.), oikeusministeri Kristoffer Taxell (RKP), sisäasiainministeri Matti Ahde (SDP), II sisäasiainministeri Mikko Jokela (Kepu), puolustusministeri Juhani Saukkonen (Kepu), II valtiovarainministeri Mauno Forsman (SDP) ja 15. 9. lähtien Jermu Laine (SDP), opeusministeri Kalevi Kivistö (SKDL), kulttuuri- ja tiedeministeri Kaarina Suonio (SDP), maa- ja metsätalousministeri Taisto Tähkämaa (Kepu), sosiaali- ja terveysministeri Jacob Söderman (SDP) ja 1. 7. lähtien Vappu Taipale (SDP), II sosiaali- ja terveysministeri Marjatta Väänänen (Kepu) ja työvoimaministeri Jouko Kajanoja (SKDL).

Alkuvuodesta tehtiin myös tärkeitä valintoja ja nimityksiä. Eduskunnan puhemieheksi valittiin edelleen Johannes Virolainen ja varapuhemiehiksi Veikko Helle ja Juuso Häikiö. Presidentti Mauno Koivisto nimitti tohtori Ahti Karjalaisen Suomen Pankin uudeksi pääjohtajaksi ja kansliapäällikkö Kai Kortteen uudeksi oikeuskansleriksi 1.3. lähtien.

Kevät oli vuosijuhlien aikaa. Eduskunta vietti 25. 4. yksikamarisen eduskunnan 75-vuotisjuhlia. Keväällä tuli kuluneeksi 75 vuotta myös työmarkkinoiden keskusjärjestöjen SAK:n ja STK:n perustamisesta. Kesäkuussa aloitti toimintansa terveydenhuoltoalan uusi ammattijärjestö TEHY, jonka kuusi TVK:n hoitoalan liittoa perusti. AKAVA sai 6.5. uudeksi puheenjohtajakseen Raimo Lehtisen.

Vaalien jälkeen pidetyissä puoluekokouksissa tapahtui myös puheenjohtajavaihdoksia. SKP:n toukokuun puolivälissä puolueyhtenäisyyden palauttamisen merkeissä pitämä ylimääräinen edustajakokous valitsi Aarne Saarisen jälkeen uudeksi puheenjohtajaksi Jouko Kajanojan ja varapuheenjohtajaksi Seppo Toiviaisen Arvo Aallon jatkaessa pääsihteerinä. Kaavaillon sovun sijasta puolueen vähemmistö jättyi kokouksen valintoihin tyytymättömänä keskuskomitean työskentelystä palaten sinne myöhemmin syksyllä.

Kesäkuussa samanaikaisesti pidetyissä puoluekokouksissaan Keskustapuolueen ja Liberaalinen Kansanpuolue hyväksyivät lopullisesti aikaisemmin tekemänsä so-

pmuksen LKP:n liittymisestä Keskustapuolueen jäsenjärjestöksi. Liberaalit valitsivat uudeksi puheenjohtajakseen Arne Bernerin. Osa liberaaleista, tyytymättömänä puolueensa päätöksiin oli jo kesäkuussa Seppo Vesterlundin johdolla perustamassa uutta puoluetta, Edistysliittoa. Vaalien jälkeen eduskuntapuolueista myös SKL valitsi uuden puheenjohtajan Esko Almgrenin.

Hallituksen selvittyä valtion tulo- ja menoarvion käsittelystä ympäristöasioita koskevista erimielisyyksistä sen yhteistyö joutui todella koetukselle syksyn talouspaoliittisten ratkaisujen yhteydessä. Hallitushan oli ohjelmassaan ottanut tavoitteekseen mm. työllisyyspolitiikkaa ja kansainvälistä kilpailukykyä tukevan talouspolitiikan.

Lokakuun alussa Suomen markka devalvoitiin kaksi kertaa viikon sisällä. Teollisuuden kilpailukyvyyn parantamiseksi Suomen Pankki päätti alentaa 6. 10. markan ulkoista arvoa noin 4 prosenttia valuuttaputken sisäisenä tarkistuksena. Ruotsin samalla viikolla tekemän 16 prosentin suurdevalvaation vuoksi hallitus teki 10.10. päätöksen markan 6 prosentin devalvaatiosta siihen liittyvine taloudellisine ratkaisuihin. Näitä olivat mm. teollisuuden kone- ja laiteinvestointien liikevaihtoveron alentaminen, jolla tässä yhteydessä voitiin pienentää devalvaatioprosenttia jestä korkokannan tuntuva nousu. Myös työnantajien sairausvakuutusmaksua alennettiin ja päätettiin sähköveron palautuksesta. Liikevaihtoveroa päätettiin nostaa kahdella prosenttiyksiköllä kesällä 1983. Haittavaikutusten pienentämiseksi päätettiin lapsilisien ja eräiden muiden sosiaalietuuksien parantamisesta, joiden voimaantulo jäi osittain riippuvaiseksi syntyvien palkkaratkaisujen sisällöstä. Päätökseen liittyi myös joulukuun puoliväliin ulottunut hintasulku ja sen jatkona tehostettu hintavalvonta maaliskuuhun 1983 saakka.

SKDL äänesti ratkaisuja vastaan niiden sisältöä koskevien eriävien näkemystensä vuoksi ja uhkasi äänestää eduskunnassa hallituksen esitystä vastaan. Syntynyt hallituskriisi kuitenkin sivuutettiin pääministeri Kalevi Sorsan ehdottaessa SKDL:n ja SKP:n johdon kanssa käymissään neuvotteluissa, että kansandemokraatit pidättäytyisivät äänestämästä talousratkaisuista eduskunnassa. Mikään hallituspuolue ei riitauttanut tehtyjä ratkaisuja eduskunnassa. Puoluetoimikunta totesi 14. 10., että hallitusyhteistyön jatkumisella on ensiarvoisen suuri merkitys devalvaation jatkotoimien ja vakautusneuvottelujen kannalta.

Hallitus oli talouspoliittisten ratkaisujen yhteydessä pitänyt tärkeänä, että työmarkkinajärjestöt aloittaisivat vakauttamiseen tähtäävät neuvottelut viipymättä. Työmarkkina- ja muut etujärjestöt eivät katsoneet tarpeelliseksi erityisen tulopoliittisen selvitysmiehen asettamista johtamaan vakauttamiseen tähtääviä neuvotteluja. Neljä suurinta palkansaajakeskusjärjestöä esitti joulukuun alussa yhteiset neuvottelutavoitteensa, joihin liittyi mm. työsuhteturvan parantaminen. Työnantajat esittivät oman tarjouksensa. Neuvottelut lukkiutuivat ja vuodenvaihteessa työmarkkinoiden keskusjärjestöt totesivat, ettei keskitettyä ratkaisua synny.

Kuluttajahinnat nousivat vuonna 1982 runsaat 9 prosenttia. Palkansaajien nimellisansiot nousivat keskimäärin 10,5 prosenttia. Reaaliansiot eli hintoihin suhteutetut ansiot nousivat tällöin keskimäärin runsaan yhden prosentin.

Loppuvuodesta puolueenuevosto saattoi todeta, että maan taloudellinen tilanne muodostui olennaisesti synkemmäksi kuin vielä valtion tulo- ja menoarviota laadit-

taessa saatettiin ennakoida. Työttömyys oli pahin ongelma. Se oli vaikeinta nuorten ja ikääntyneiden työntekijöiden ryhmissä. Jo hallitusta muodostettaessa sosialidemokraatit kiirehtivät SDP:n aloitteesta käynnistetyin nuorten yhteiskuntatakuuko-keilun jatkamista, ja puolueenuevosto vaati marraskuun lopulla sen laajentamista lähivuosina koko maahan. Syksyn kuluessa myös puolueen jäsenistö pohti perusteellisesti työllisyyskysymyksiä. Puolueenuevosto hyväksyi 17.11. Kohti täystyöllisyyttä -ohjelman laajan perusjärjestökäsittelyn jälkeen.

Presidentinvaali vauhditti myös valtiosääntökeskustelua koskien lähinnä presidentin vaalitapaa ja kansanäänestyksen käyttämistä. Kun vielä presidentti Koivisto antoi valtiosäännön muuttamisesta myönteisiä haastatteluja, oikeusministeriö päätti pyytää asiasta puolueiden lausuntoja. Näiden perusteella asetettiin keväällä kansanäänestyskomitea ja loppuvuodesta valtiosääntökomitea. Myös Sosialidemokraattinen Puolue järjesti eduskuntavaaliehdokkaista käydyn jäsenäänestyksen yhteydessä presidentin vaalitapaa koskevan jäsenkyselyn. Suuri enemmistö asettui tukemaan suoraa kansanvaalia.

Lähestyvät eduskuntavaalit löivät leimansa erityisesti loppuvuoden poliittiseen keskusteluun. Ne siivittivät ympäristöasioiden käsittelyä vauhdittaen niin ympäristöministeriön perustamista kuin Vuotoksen tekoallashankkeesta luopumista. Syksyn puheenaiheita olivat myös Arafatin Suomen-vierailu, kansanedustajien päivärahat ja virkamiesten väärinkäytökset. Kiihkeimmän keskustelun herätti kuitenkin vuoden 1983 alusta voimaan tullut kansaneläkeuudistus, jonka eduskunta oli käsitellyt presidentinvaalien kuumentamassa ilmapiirissä ja hyväksynyt lähes yksimielisesti joulukuussa 1981. Ministeri Katri-Helena Eskelisen valmisteleva ja kiirehtimä esitys — parantaa lähinnä pelkän kansaneläkkeen varassa elävien asemaa — osoittautui kuitenkin puutteellisesti valmistelluksi. Puoluetuomikunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin erityisesti siirtymävaiheessa uhkaavien epäkohtien poistamiseksi mm. invalidien osalta. Loppuvuodesta palautettiin oikeus tehdä eläkkeistä invalidivähennys valtionverotuksessa.

Vuoden aikana erityisesti työväenliikkeessä keskusteltiin E-osuuskauppaliikkeen rakenneuudistuksesta. KK:n edustajakokouksen ja OTK:n osuuskuntakokouksen annettua suosituksensa E-osuuskauppaliikkeet kokosivat voimansa yhdeksi valtakunnalliseksi liikkeeksi. Myös puoluetuomikunta ja puolueenuevosto ottivat asiaan myönteisen kannan. Elanto jättäytyi toistaiseksi suuriliikkeen ulkopuolelle.

Vuoden viimeisinä päivinä syntyi yllättäen hallituskriisi. SKDL:n sisäiset ongelmat johtivat siihen, että SKDL nosti eduskunnassa uudelleen arvioitavaksi hallituksen yksimielisesti antaman esityksen valtion tulo- ja menoarvion puolustusmäärärahoista. SKDL äänesti aikaisemmin yksimielisesti sovittua kantaa vastaan. Pääministeri oli aiemmin ilmoittanut tämän merkitsevän hallituskysymystä. Äänestyksen jälkeen pääministeri Kalevi Sorsa totesi hallituksensa kaatuneen kalkkiviivoille. Hän jätti 30.12. tasavallan repesidille hallituksensa eronpyynnön. Tasavallan presidentti pyysi häntä kiireellisesti selvittämään hallituskysymyksen ratkaisumahdollisuudet. Vuoden viimeisenä päivänä tasavallan presidentti vapautti SKDL:n ministerit valtioneuvoston jäsenyydestä samoin kuin sitoutumattoman ministerin Esko Rekolan, jonka vaihtamista Keskustapuolue vaati. Pääministeri Sorsa oli peruuttanut muilta osin hallituksen eronpyynnön. Uudeksi ulkomaankauppaministeriksi nimitettiin Arne Berner (lib.), Kaarina Suonion (SDP) siirryttyä I opetusministeriksi, II opetusministeriksi hänen tilalleen Arvo Salo (SDP), liikenneministeriksi Reino Breilin (SDP) ja työvoimaministeriksi Veikko Helle (SDP). Hallituksen voimasuhteet pysyivät edelleen porvareiden hyväksi 9—8.

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. PUOLUENEUVOSTO

Puolueneuvoston puheenjohtajana on Porin XXXII puoluekokouksen valitsemana toiminut Johannes Koikkalainen, I varapuheenjohtajana Vilho Halme ja II varapuheenjohtajana Kerttu Piispa. Puolueneuvoston muut varsinaiset ja varajäsenet ovat olleet piirijärjestöittäin:

Helsingin piiristä Antti Kulmala, Sirkka-Liisa Vehviläinen, Risto Paananen ja Anna-Kaarina Leppänen, varalla Inkeri Airola, Kai Kalima, Camilla von Bonsdorff ja Antero Järvinen.

Uudenmaan piiristä Annikki Tenhunen-Ahlqvist, Kirsti Väyrynen, Eero Heinäluoma, Anneli Silvennoinen, Olavi Isokulmala, Tauno Kauppinen ja Matti Linnanahde, varalla Tuulikki Hämäläinen, Veikko Tallgren, Reijo Vuorikallio, Kalevi Alen, Terttu Tammero, Raimo Lehtonen ja Reino Kinos

Varsinaia-Suomen piiristä Armas Lahoniitty, Arja Ilola, Reijo Lindqvist, Jukka Tamminen ja Heikki Aaltonen, varalla Tauno Suominen, Pentti Lahti, Ilkka Wäck, Osmo Viitanen ja Ulla Helander.

Satakunnan piiristä Marjatta Nuotiomaa, Rauno Hakala, Jorma Soljavaara, Juha Nummela ja Matti Salo, varalla Rainer Sulankivi, Matti Vannekari, Jorma Mikkonen, Elisa Suominen ja Voitto Kivistö

Etelä-Hämeen piiristä Kalervo Aattela, Aulis Kaistinen, Olavi Niemi, Veikko Sund, Jussi Tiira ja Terttu Tuomi-Koskelin, varalla Erkki Salonen, Jaakko Virtanen, Veikko Jylhä, Johannes Koskinen, Matti Rantanen ja Veikko Mäkelä

Pohjois-Hämeen piiristä Reijo Lindroos, Irma Lamminen, Eero Viitala, Veli-Matti Nurmi ja Matti Hyvönen, varalla Veikko O. Veilahti, Teuvo Pohjolainen, Keijo Kaleva, Aira Myllymäki ja Mauri Synäväjärvi

Kymen piiristä Anna-Liisa Piipari, Raimo Luoto, Kari Jouhki, Pekka Ruotsalainen, Alpo Sihvola, Heikki Helminen ja Esa Lehtinen, varalla Aapo Surakka, Alvar Leski-

nen, Teuvo Kinnunen, Heikki Vanhanen, Erkki Paakkunen, Mauri Hokkanen ja Matti Vähänäkki

Mikkelin piiristä Kauko Nieminen, Antti Leskinen ja Risto Kääriäinen, varalla Esko Kärnä, Anja Kuuramaa ja Reino Muttilainen

Kuopion piiristä Kari Rajamäki ja Jouko Löytynoja, varalla Marja-Liisa Tykkyläinen ja Olavi Turkka

Pohjois-Karjaian piiristä Riitta Mylier, Kerttu Törnqvist ja Pekka Soininen, varalla Jouko Turkka, Pauli Bau ja Pekka Melkko

Keski-Suomen piiristä Iiris Hacklin, Heikki Pönttiö, Veikko Halonen ja Eila Nieminen, varalla Eino Haro, Eino-Erkki Vainiola, Esko Rantamäki ja Maila Hokkanen

Vaasan piiristä Eila Kujala, Raimo Rauhala ja Mauno Ojaniemi, varalla Sulo Haavisto, Osmo Leppänen ja Lauri Mäkyinen

Oulun piiristä Aarno von Bell, Juhani Kymäläinen ja Anna Ojakangas, varalla Paavo Rautiainen, Markku Arvola ja Terttu Kolivuori

Lapin piiristä Maunu Anttila ja Eila Surakka, varalla Matti Lehmonen ja Eila Hyvönen

Ruotsalaisesta Työväenliitosta Mats Nyby ja Gösta Sjöholm, varalla Sten-Erik Abrahamsson ja Thor Granfors

Puolueneuvosto on kertomusvuoden aikana kokoontunut kolmasti. Helsingissä 17. päivänä helmikuuta pidetyssä kokouksessa puolueneuvosto hyväksyi puolueiden kesken neuvottelun hallitusohjelman ja paikkajaon Sorsan II hallitukselle. Puolueneuvosto myönsi puoluetoimikunnalle valtuudet valita puolueen ehdokkaat valtiopuolueiston jäseniksi.

Puolueneuvoston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Helsingissä 17. päivänä maaliskuuta. Sääntömääräisten asioiden lisäksi puolueneuvosto käsitteli kokouksessa asuntopoliittisen ohjelmaluonnoksen, jonka neuvosto palautti puoluetoimikunnalle edelleen kehitettäväksi niiltä osin, joihin kokouksessa oli kiinnitetty huomiota, sekä lähetettäväksi tämän jälkeen kenttäkäsittelyyn. Puolueneuvosto hyväksyi puoluetoimikunnan esityksen viestintäpoliittiseksi kannanotoksi.

Puolueneuvoston sääntömääräinen syyskokous pidettiin Helsingissä 17.—18. päivänä marraskuuta. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokouksessa käsiteltiin ja hyväksyttiin puoluetoimikunnan esitykset asuntopoliittiseksi ohjelmaksi ja työlli-syyspoliittiseksi ohjelmaksi. Kannanotot teletoimesta ja kuvataallenteista siirrettiin puolueneuvoston kevätkokoukseen. Edelleen puolueneuvoston kokous kävi keskustelun E-osuuskauppaliikkeen rakenneuudistuksesta ja antoi asiasta kannanoton.

2. PUOLUETOIMIKUNTA

Puoluetoimikuntaan ovat Porin XXXII puoluekokouksen valitsemina kuuluneet pu-

heenjohtajana Kalevi Sorsa, I varapuheenjohtajan Veikko Helle, II varapuheenjohtajana Pirkko Työläjärvi, puoluesihteerinä Erkki Liikanen sekä muina varsinaisina jäseninä Matti Ahde, Maijaliisa Nieminen, Pertti Paasio, Sulo Penttilä, Matti Puhakka, Jarmo Rantanen, Pentti Sahi, Risto Tuominen ja Jacob Söderman sekä varajäseninä Riitta Prusti, Kaija Ruukki, Kaarina Suonio, Uolevi Kaukovaara, Mauno Forsman ja Esko J. Ojala. Matti Ahteen tultua nimitetyksi valtioneuvoston jäseneksi kutsui puheenjohtaja hänen tilalleen puoluetoimikunnan täysivaltaiseksi jäseneksi toistaiseksi Riitta Prustin, ja Veikko Helteen tultua vuoden päätyessä nimitetyksi työministeriksi kutsui puheenjohtaja hänen tilalleen täysivaltaiseksi jäseneksi Kaija Ruukin.

Puoluetoimikunta on vuoden 1982 aikana pitänyt 42 kokousta, joista pöytäkirjoihin on merkitty 537 pykälää.

3. HALLINNOLLINEN TOIMINTA

Puoluetoimiston hallinto-organisaatioon kuuluvaan työvaliokuntaan ovat puoluetoimikunnan päätöksen mukaisesti kuuluneet puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteerä, puoluetoimiston eri osastojen ja yksiköiden päälliköt, ay-sihteerä ja tiedotussihteerä.

Eduskuntavaalien 1983 valmistelujen ajan työvaliokunnan kokouksiin ovat osallistuneet myös kaikki puoluetoimiston poliittiset toimitsijat.

Työvaliokunta on käsitellyt puolueen politiikkaan, talouteen ja hallintoon liittyvät kysymykset ja tehnyt niistä päätösehdotuksensa puoluetoimikunnalle sekä käsitellyt puoluetoimiston toimintaan ja talouteen liittyvät asiat.

Puoluetoimiston hallinnollisten ja taloudellisten asioiden valmistelu, ohjaus, valvonta, keskitetyt palvelutoiminnot sekä puolueen järjestö- ja rekisteriasiat on hoidettu hallinto-osastolla.

Hallinto-osaston henkilövahvuus on ollut 30 henkeä.

Osastopäällikkönä on toiminut Maunu Ihalainen, osastosihteerinä Sisko Lipsanen, jaostosihteerinä Martti Aberg, joka on toiminut puoluetoimikunnan ja työvaliokunnan kokousten sihteerinä, toimitsijana Marita Tapaninen ja jäsenasioista vastaavana jaostosihteerä Eero Jämbäck.

Puoluejohdon sihteerinä on syyskuun loppuun saakka toiminut Anneli Laitinen ja siitä eteenpäin Liisa Hölttä.

Kertomusvuoden päätyessä oli puolueen jäsenrekisterissä olevien jäsenten määrä 97.365, joista oli miehiä 62.328 ja naisia 35.037, vapaajäseniä 14.082, maksuvapaita jäseniä 9.312 ja äänioikeutettuja jäseniä 79.670. Jäsenasiat olivat vuodenvaihteessa hoitamatta 17.702 jäseneltä.

Vuoden 1982 aikana liittyi puolueeseen uusia jäseniä 3.603, samanaikaisesti poistui jäsenyydestä 4.485. Kokonaisjäsenmäärä vähentyi vuoden aikana 882 jäsenellä. Muita muutoksia jäsenrekisteriin tehtiin 16.248. Jäsenrekisteritapahtumia oli vuoden 1982 aikana yhteensä 24.397.

III SUUNNITTELUTOIMINTA

1. YLEISTÄ

Suunnittelutoiminnan pääpaino on ollut puolueen pitkän ja lyhyen tähtäyksen päättöksenteon valmistelussa, vaalityön suunnittelussa, ajankohtaisten poliittisten tapahtumien seurannassa ja siihen liittyvässä yhteydenpidossa ja tiedottamisen suunnittelussa sekä poliittisen aineiston tuottamisessa. Osa valmistelutyöstä on tapahtunut puoluetoimikunnan työryhmissä.

Alkuvuoden toiminnan painopisteet olivat presidentinvaalien ja hallitusohjelman valmistelutyössä ja loppuvuodesta periaateohjelmatyön käynnistämisessä ja lähes-tyvien eduskuntavaalien suunnittelussa, jonka perustana on omalta osaltaan ollut jatkuva vaalianalyysityö.

Eduskuntavaaliehdokkaista käydyn jäsenäänestyksen yhteydessä järjestettiin presidentin vaalitapaa koskeva jäsenkysely. Suuri enemmistö asettui tukemaan suoraa kansanvaalia. 67,8 prosenttia asetti sen ensi sijalle, 23,6 prosenttia oli nykyisen järjestelmän kannalla ja 7,7 prosenttia olisi halunnut siirtää vaalin eduskunnalle.

Ohjelmatyötä on jatkettu puoluekokouspäätösten ja aloitteiden pohjalta. Puolue-neuvosto hyväksyi 17. 3. viestintäpoliittisen kannanoton, Sama puolue-neuvoston kokous kävi lähetekeskustelun asuntopoliittisesta ohjelmasta ja lähetti sen perus-järjestöille lausuntoja varten. Puolue-neuvosto hyväksyi kokouksessaan 18.11. sekä asuntopoliittisen ohjelman että myös syksyllä perusjärjestökäsittelyssä olleen Koh-ti täystyöllisyyttä-ohjelman.

Syyskuussa asetettu periaateohjelmatoimikunta on ryhtynyt valmistelemaan luon-nosta vuoden 1984 puoluekokouksen keskusteluasiakirjaksi. Tässä työssä on tärkeä osuus syksyllä puoluekokouspäätöksen mukaisesti käynnistyneen opinto- ja koulutustoiminnan palautteilla. Opintoaineistona on TSL:n kanssa yhteistyönä val-mistunut Periaatteessa.

Ajankohtaisista kysymyksistä on valmisteltu kannanottoluonnoksia puolueen päät-täville elimille. Lisäksi on laadittu poliittisesti tärkeistä kysymyksistä tiiviitä tausta-muistioita keskeisille päätöksentekijöille ja mielipiteenvälittäjille.

Puoluetoimikunnan vuonna 1981 antamat julkilausumat ja kannanotot käsittelivät mm. valitsijamiesvaalien tulosta (21. 1.), enemmistöhallituksen muodostamista (28. 1.), E-Osuuskauppaliikkeen tervehdyttämistä (21. 4.), nuorten yhteiskuntatakuukoikeilun jatkamista (22.4.), ympäristöministeriötä (29. 4.), yritysverotuksen kehittämistoimenpiteitä (13. 5.), tasa-arvojaostojen perustamista piireihin (11. 6.), Lähi-idän tilannetta (23. 6.), vaatimusta Vuotoksen tekoaltaan rakentamisesta luopumista (19. 8.), E-liikkeen tervehdyttämistoimenpiteitä (25. 8.), Lähi-idän tilannetta (1. 9.), rintamaveteraanien eläkelakia (2. 9.), hallitusyhteistyötä devalvaation jälkeen (14. 10.), SDP:n ja SKDL:n neuvotteluja (13. 10.), Kumi- ja Nahkatyöväenliiton vaaleja (4. 11.), vuoden 1983 eläkeuudistusta (25.11.) ja vaairahoituksen julkistamista (9.12.). Lisäksi puoluetoimikunta hyväksyi merenkulkupoliittisen kannanoton 7.10. Puoluetoimikunta antoi pyydetty lausunnot tasa-arvolaista 7.1. valtioneuvoston kanslialle, tietosuojakomitean mietinnöstä 10. 6. oikeusministeriölle, valtiosääntökysymyksistä 15. 4. oikeusministeri Taxellille, metsätalouskomitean il osamietinnöstä 9. 9. maa- ja metsätalousministeriölle, tasa-arvolakitoimikunnan mietinnöstä 5. 11. valtioneuvoston kanslialle ja lähidemokratiatoimikunnan mietinnöstä 8. 11. sisäasiainministeriölle.

Puolueuuvoston vuonna 1982 antamat julkilausumat ja kannanotot koskivat mm. kansainvälistä tilannetta, vaalien jälkeisiä tavoitteita ja enemmistöhallituksen muodostamista (17. 2.), rauhaa ja aseriisuntaa (17. 2.), SDP:n vaatimuksia uuden hallituksen tärkeimmiksi tehtäviksi (17. 3.), kansainvälistä tilannetta ja Suomen talous- ja työllisyysnäkyviä devalvaation jälkeen (18. 11.) sekä E-liikkeen rakenneuudistusta (18.11.).

Vuonna 1982 järjestetyt seminaarit käsittelivät palkansaajarahastoja (17. 3.), kansanterveystyön 10-vuotiskautta (25. 3.), valtiosääntöä (17. 4.), maaseutukysymyksiä (17.—18.4.), tasa-arvoa(27.4.)jatietojärjestelmäpolitiikkaa(23.9.).

2. HENKILÖKUNTA

Poliittisesta osastosta muodostettiin 1. 5. alkaen suunnittelusihteeristö. Pääministerin sihteerin tehtävien hoitamista varten virkavapaana olleen osastopäällikkö Paavo Lipposen sanouduttua irti tehtävistään 22. 2., suunnittelupäälliköksi nimitettiin 1. 5. alkaen osaston vastaava työntekijä, suunnittelusihteeri Markku Hyvärinen. Koko vuoden ovat tehtävissään olleet suunnittelusihteeri Paula Parmanne, arkistonhoitaja Anneli Koivisto ja osastosihteerit Sirpa Paltamo. Puoluetoimikunta valitsi 1. 6. alkaen suunnittelusihteeriksi Pentti Puoskarin vastaamaan erityisesti periaateohjelmatyöstä. Suunnittelusihteeristön kanssa kiinteässä yhteistyössä on lisäksi toiminut puolueen tiedotuspäällikkö Lauri Sivonen.

3. TYÖRYHMÄT

Puoluetoimikunnan apuelimikseen nimittämät asiantuntijatyöryhmät ovat toimineet käytännössä osana poliittista osastoa stk yhteistyössä hallitusryhmän ja eduskuntaryhmän kanssa. Työryhmät ovat ia?uineet ohjelmia, valmistelleet kannanottoja ja taustamuistioita ajankohtaisista kysymyksistä sekä järjestäneet seminaareja.

Puolueutoimikunta nimitti vuonna 1982 periaateohjelmatoimikunnan (2. 9.) lisäksi kaksi muuta työryhmää: tietojärjestelmäpoliittisen työryhmän (22. 4.) ja tiede- ja teknologiatyöryhmän (13. 5.). Puoluekokouskaudella 1981 — 1984 toimivat seuraavat työryhmät (suluissa nimittämispäivä):

Aluepoliittinen työryhmä (8.10.1981): pj. Risto Tuominen, vpj. Kari Kortelainen, siht. Antti Romppanen sekä jäsenet Aimo Ajo, Mikko Elo, Seppo Jaakonsaari, Annikki Karvonen, Eero Kuosmanen, Erkki Laatto, Jurkka Linna, Tapio Lehto, Ylermi Runko, Rauno Saari, Sirpa Saari ja Kerttu Törnqvist.

Asuntopoliittinen työryhmä (8. 10. 1981): pj. Jarmo Rantanen, vpj. Hannu Tapiola, siht. Risto Kippola sekä jäsenet Pekka Alanen, Hannu Alanoja, Ben Grass, Risto Laitylä, Olavi Lehtinen, Antti Leskinen, Teuvo Lindström, Matti Louekoski, Esa Mäisti, Ossi Paukku, Aulis Pöyhönen ja Matti Väisänen

Koulutuspoliittinen työryhmä (8.10.1981): pj. Kaija Ruukki, vpj. Erkki Aho, siht. Pentti Arajärvi sekä jäsenet Pirkko Aro, Anita Haataja, Vuokko Korpinen, Toivo H. Laine, Veli Lehtinen, Heikki Mäenpää, Arja Ojala, Aarre Salonen, Heikki Punnonen, Heikki Seppälä, Jukka Tamminen, Reijo Virtanen, Jukka Vuorinen ja Pentti Öhman.

Kulttuuripoliittinen työryhmä (8.10.1981): pj. Arvo Salo, vpj. Anu Kaipainen, siht. Kari Poutasuo sekä jäsenet Lauri Ahlgren, Pekka Gronow, Knut Drake, Pentti Holoppa, Merja Hurri, Matti Hynynen, Jari-Pekka Jyrkänne, Kalevi Kahra, Riitta Kaljunen, Seppo Kankainen, Matti Kassila, Risto Kivelä, Pentti Lahti-Nuuttila, Altti Lammi, Aarne Laurila, Heikki Peltonen, Mirjam Polkunen, Elvi Puhakka, Yrjö-Juhani Renvall, Seppo Saherma, ElisSella, Yrjö Sotamaa, Jani Uhlenius ja Leena Vihola.

Maaseutupoliittinen työryhmä (15. 10.1981): pj. Jouko Tuovinen, vpj. Pertti Parmanen, siht. Seppo Hassinen sekä jäsenet Karl Eriksson, Matti Hannula, Leo Happonen, Lasse Hellman, Seija Huhdanmäki, Onni Korhonen, Mauri Leivo, Kalervo Lindroos, Erkki Lähde, Reino Lönnblad, Pekka Morri, Martti Pajari, Pekka Patosaari, Väinö Syväniemi, Hannes Tiainen, Heikki Vendelin ja Maaseututyöväen Liiton edustaja.

Oikeuspoliittinen työryhmä (1.10.1981): pj. Kaarina Suonio, vpj. Jouko Skinnari, sihteeri Hannu Takala ja Jyrki Tala sekä jäsenet Aulis Aarnio, Kaarina Buure-Hägglund, Olavi Heinonen, Virpi Hertzberg, Kai-Erik Kalima, Juhani Kivihalmes, Antti Kivivuori, Liisa Paasivuori-Viitanen, Kirsti Palanko-Laaka, Teuvo Pohjolainen ja Jacob Söderman.

Periaateohjelmatoimikunta (2. 9.1982): pj. Kalevi Sorsa, sihteeri Markku Hyvärinen ja Pentti Puoskari sekä jäsenet Aulis Aarnio, Pirjo Ala-Kapee, Veikko Helle, Matti Hynynen, Pertti Hynynen, Aimo Kairamo, Marja Kavonius, Timo Koivisto, Risto Kolanen, Pekka Kuusi, Marja Lehto, Erkki Liikanen, Matti Linnanahde, Paavo Lipponen, Per-Erik Lundh, Paavo Löppönen, Jorma Myllyniemi, Jukka Paastela, Sulo Penttilä, Jussi Pikkusaari, Seppo Saherma, Yrsa Stenius, Pirkko Työläjärv, Veikko O. Veilahti ja Jorma VVestlund. Lisäksi toimikuntaan kuuluu asiantuntijajäseniä.

Sosiaalipoliittinen työryhmä (1. 10. 1981): pj. Matti Puhakka, vpj. Aulikki Kananoja, siht. Tapani Koski sekä jäsenet Matti Heikkilä, Leena Heinonen, Pia Hämäläinen, Lauri Kaarisalo, Marinne Laxen, Pekka Morri, Terttu Mäkinen, Esko J. Ojala, Pertti Paakkinen, Kari Puro, Antti Suominen ja Leena Välimäki.

Talouspoliittinen työryhmä (17. 9. 1981): pj. Pekka Korpinen (23. 6. 82 asti), Jermu Laine (puheenjohtajana 23. 6. 82 lähtien), vpj. Pertti Sorsa, siht. Raimo Sailas sekä jäsenet Teemu Hiltunen, Reino Hjerppe, Jermu Laine, Erkki Liikanen, Seppo Lindblom, Paavo Lipponen (25. 2. lähtien), Peter Muurman, Heikki Oksanen, Riitta Prusti, Jukka Tammi, Eero Tuomainen ja Antero Tuominen.

Tasa-arvoasiain työryhmä (1.10.1981): pj. Riitta Prusti, vpj. Matti Haapakoski, siht. Risto Juntunen sekä jäsenet Juhani Hietanen, Marianne Laxen, Juhani Luhtanen, Johanna Mannila-Kaipainen, Eine Mikkonen, Helvi Ollikainen, Pentti Sahi, Jouko Skinnari ja Eeva-Liisa Tuominen

Teollisuuspoliittinen työryhmä (29.10.1981): pj. Pirkko Työläjärvi, vpj. Jermu Laine, sihteerit Maunu Harjo ja Tuomo Silaste sekä jäsenet Tapani Erling, Raimo Huovinen, Tarmo Hyvärinen, Toivo Lepistö, Markku Mäkinen, Eila Nevalainen, Sulo Penttilä, Asko Puumalainen, Eero Rantala, Ulf Sundqvist, Teuvo Varjas ja Veikko Vuorikari.

Terveyspoliittinen työryhmä (1. 10. 1981): pj. Maija Anttila, vpj. Olli Helminen, siht. Matti Rimpelä sekä jäsenet Arja Alho, Martti Hussi, Simo Kokko, Kimmo Leppo, Antti Mosio, Salme Pihl, Kari Piskonen, Matti Rajala, Jorma Rantanen, Sinikka Rokka, Ulla Ropponen ja Markku Toropainen

Tiede- ja tekniogiatiöryhmä (13.5.1982): pj. Aulis Aarnio, vpj. Elisabeth Helander ja sihteerit Niilo Jääskinen ja Risto Nevalainen sekä jäsenet Matti Ahtiainen, Marja Kavonius, Jukka Kivi, Risto Kolarien, Paavo Löppönen, Mikko Niemi, Juhani Puikkonen, Antti Romppanen, E. O. Seppälä, Kaarina Suonio ja Ari Ylönen

Tietojärjestelmäpoliittinen työryhmä (22.4.1982): pj. Matti Louekoski, vpj. Jussi Linnamo ja siht. Paula Tiihonen sekä jäsenet Leif Engfelt, Christer Granskog, Matti Haapala, Harri Havia, Jukka Kivi, Seppo Nevala, Maijaliisa Nieminen, Martti Pajari, Kirsti Palanko-Laaka, Antti Siikavirta, Folke Sundqvist ja Matti Toiviainen

Työelämän uudistamistyöryhmä (1. 10. 1981): pj. Per-Erik Lundh, vpj. Pirjo Alakapee, sihteerit Heikki Aintila ja Pekka Aro sekä jäsenet Pirkko Hemmilä, Pertti Hynynen, Jukka Kallio, Marja Kavonius, Matti Kopperi, Aarne Lehkonen, Toivo Lepistö, Marja-Liisa Riskilä, Matti Salmenperä, Esa Swanljung ja Eero Tuomainen.

Työllisyyspoliittinen työryhmä (1. 10. 1981): pj. Matti Ahde, vpj. Pertti Paasio, siht. Arja Jussila sekä jäsenet Pekka Hemmilä, Raija Jokinen, Hannu Kauppi, Arvo J. Kämppi, Riitta Martiskainen, Erkki Meriläinen, Matti Mikkola, Peter Nyberg, Holger Quick, Raimo Sailas ja Jukka Vainio

Ympäristö- ja yhdyskuntapoliittinen työryhmä (29.10.1981): pj. Kaj Bärlund, vpj. Lisa Jaakonsaari, siht. Anna-Riitta Wallin sekä jäsenet Camilla von Bondsdorff, Matti Hannula, Jorma Heinonen, Juha Hämäläinen, Jouko Högmänder, Kimmo Karimo, Johannes Koikkalainen, Antti Kulmala, Esko Lehti, Olli Ojala, Jukka Pakkala, Hannu Penttilä, Pekka Sarkkinen, Olavi Syrjänen ja Pentti Äman

Työväenperinteen tallentaminen -työryhmä (1. 10. 1981): Määräaikainen työryhmä, jonka työskentely päättyi 1. 5. 82: pj. Olavi Hurri, siht. Martti Aberg sekä jäsenet Pir-

jo Ala-Kapee, Jukka Eenilä, Martti Helin, Sulo Hentula, Heimo Huhtanen, Rauno Kousa, Kari Poutasuo, Sakari Saikkonen, Elina Väättäinen ja Esa Lahtinen

4. SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

Sosialistinen Aikakauslehti ilmestyi kertomusvuotena neljä kertaa. Lehden sisällön muodostivat pääasiassa henkilöhaastattelut, sosialidemokraattisen puolueen ja ay-liikkeen toimintaan liittyvät kysymykset, kansainväliset ja historialliset aiheet, ideologia, kulttuuri- ja kirja-arvostelut.

Kertomusvuoden numeroissa julkaistiin mm. seuraavat merkittävät artikkelit: Helmut Schmid poliitikon velvollisuuksista ja vastuusta, Barbara Tuchman asevalvon-
nasta, Erkki Pesonen työväenliikkeen taloudellisista laitoksista ja Seppo Heikki Salonen presidentinvaaleista ja journalismista. Sosialismin historiallisista hahmoista esiteltiin Bernstein, Kautsky ja Luxemburg. Haastateltavina olivat Mikko Juva, Elisabeth Helander, Seppo Tiitinen ja Ralf Långbacka.

Keskimäärin 64-sivuisena ilmestyneen SA:n päätoimittajana oli Lauri Sivonen. Lehden sisällön päälinjoista on päättänyt Erkki Liikasen puheenjohtolla toiminut toimistunkunta.

Sosialistisen Aikakauslehden levikki oli vuodenvaihteessa 1982 yli 5.000.

5. TIEDOTUSTOIMINTA

Tiedotustoiminnan osalta työnjako oli se, että ulkoista tiedotusta hoiti tiedotuspäällikkö Lauri Sivonen ja muuta tiedotusta Lauri Kangas (virkavapaana eduskuntaryhmän palveluksesta 15. 3.—15. 11.). 31.8. tehdyllä päätöksellä muodostettiin puoluetoimistoon tiedotusyksikkö, johon heidän ohellaan kuuluu sihteerinä Anneli Laitinen.

Kertomusvuoden aikana pidettiin yhteyttä ennen muuta poliittisiin toimittajiin, ay-lehtiin, sanoma- ja aikakauslehtiin sekä Yleisradioon ja järjestettiin useita tilaisuuksia. Ne liittyivät aiheiltaan ennen muuta v:n 1982 presidentinvaaleihin, Sosialistisen Internationaaliin ja poliittiseen tilanteeseen. Yhteistyö Yleisradion ja muiden tiedotusvälineiden sosialidemokraattien kanssa jatkui kiinteänä.

Marraskuussa järjestettiin vaalimainontaan piiritasolla keskittyvä seminaari, jonka tuloksia hyödynnettiin jo v:n 1983 eduskuntavaalien alla. Etenkin loppuvuoden valmisteluista vei vaaleihin valmistautuminen (lehti-ilmoitukset, muu tiedotusmateriaali jne) suurimman osan ajasta.

Puoluetoimisto järjesti edellisvuosien tapaan TV-esiintymiskoulutusta.

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. YLEISTÄ

Valitsijamiesvaalien jälkeen on kertomusvuoden aikana jatkettu edellisenä vuonna aloitettua toimintatalkookampanjaa, käynnistetty puolueosastoissa ja puoluekouluissa periaateohjelman uudistamiseen liittyvä keskustelu ja opintotoiminta, valmistauduttu vuoden 1983 eduskuntavaaleihin, seurattu E-osuuskauppaliikkeen rakennemuutoksiin liittyviä valmisteluja, osallistuttu seurakuntien luottamusmiesvaaleihin sekä ammattiyhdistysliikkeen ryhmätoimintaan, SAK:n 75-vuotisjuhlien valmisteluihin ja kertomusvuoden aikana pidettyihin liittokokouksiin.

Valitsijamiesvaalien tultua suoritetuiksi herätettiin uudestaan käyntiin edellisenä vuonna aloitettu toimintatalkookampanja, jonka merkeissä suoritettiin kuusisataa puolueosasto- tai kunnallisjärjestötapaamista. Järjestettyyn ideakilpailuun lähetetyistä toiminnallisista ehdotuksista on laadittu yhteenvetovihko »164 ideaa».

Piirijärjestöistä aktiivisimmin talkookampanjaa hoitivat Vaasan, Mikkelin ja Helsingin piirit. Toiminnan kehittäminen ja uudistaminen jatkuvat edelleen saatujen ideoiden ja kokemusten pohjalta.

Puolueosastojen lukumäärässä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia.

Toimintavuoden aikana pidettiin SAK:n 75-vuotisjuhlat ja seitsemän SAK:hon, kahdentoista TVK:hon ja yhden STTK:hon järjestäytyneen ammattiliiton edustajakokoukset. Merkittävin poliittinen voimasuhdemuutos tapahtui Kumi- ja Nahkatyöväen Liitossa, jossa aikaisempi kommunistinen johto vaihtui sosialidemokraattiseksi. Myös toimihenkilösektorilla terveydenhoitoalan järjestöjen yhtyminen yhdeksi ammattijärjestöksi on osaltaan selkeyttämässä ammattiyhdistysliikkeen järjestökenttää. Yhteenvetona voidaan todeta, että sosialidemokraattien osuus ammattiyhdistysliikkeen päätöksenteko-organisaatiossa on kasvanut.

Syyskaudella on järjestöissä valmistauduttu eduskuntavaaleihin suorittamalla ehdokasasettelu, puolueäänestys, vaalityösuunnitelmien laatiminen sekä ehdokaiden ja vaalityöntekijöiden koulutusta. Ennakkovalmistautuminen on ollut vastuuntuntoista ja aktiivista, ja siihen ovat osallistuneet sisar- ja yhteistyöjärjestöt.

Koulutustoiminnassa on edelleen jatkettu pyrkimystä siirtää painopistettä alueellisen ja paikallisen koulutuksen kehittämiseen, missä puoluekoulujen kohdalla on tapahtunut eteenpäin menoa, määrällistä ja toiminnallista lisääntymistä. Varsinainen opintorynnäkö on kohdentunut periaateohjelman uudistamiseen liittyvän keskustelun käynnistämiseen. Alkuunlähtö oli hidasta, mutta vuoden loppupuolella tapahtui heräämistä, esimerkiksi aiheeseen liittyvän opintoaineiston menekki on ollut runsasta.

Sitä vastoin tavoitteisiin ei ole päästy Työväen Akatemiassa ja Voionmaan Opistos- ja järjestettyjen viiden vuorokauden pituisten kurssien oppilasmäärissä. Tavoitteena oli vuoden aikana tuhannen oppilaan kurssittaminen, koulutukseen osallistui 700 henkilöä.

Marraskuussa suoritettiin evankelisluterilaisen kirkon luottamusmiesten vaalit. Yleinen osallistumisprosentti oli alhainen. Kuitenkin niissä seurakunnissa, joissa puolueväki on ottanut vaalityön ja osallistumisen vakavasti, SDP:n jäseniä on valittu seurakunnallisiin luottamustehtäviin.

E-osuuskauppaliikkeessä tapahtuvaa rakenneuudistusta on puolueen organisaatiossa seurattu tarkoin sekä toiminnallisesti tuettu tehtyjä uudistuspäätöksiä.

Yhteistyö puolueen sisar- ja yhteistyöjärjestöjen kanssa on tapahtunut järjestöasiain jaoston toiminnan kautta. Lisäksi toimintavuoden aikana on käyty puoluetoimiston aloitteesta toimistojen välisiä keskusteluja, joissa on pyritty kartoittamaan kunkin järjestön toiminnallista tilaa sekä lähiajan tavoitteita.

Urheilujaosto on tehtäväkuvansa mukaisesti seurannut valtion urheiluhallinnon kehitystä, pyrkinyt vahvistamaan sosialidemokraattista ryhmätoimintaa ja päättänyt laatia puolueuuvostolle ehdotuksen puolueen liikuntapolitiittisen ohjelman täydentämisestä.

Järjestöosaston päällikkönä on toiminut Matti Mansikka, järjestösihteerinä Juhani Hietanen, kunnallisasiain sihteerinä Kari Laitinen, koulutussihteerinä Teuvo Ikonen, ay-sihteerinä Hannu Anttonen, ay-toimitsijana Matti Kouri sekä E-osuuskauppa- ja urheiluliikkeeseen suuntautuvien tehtävien hoitajana Erkki Gröndahl. Osastosihteerinä on toiminut Irja Hyvönen ja kurssisihteerinä Kaija Issakainen.

2. AMMATTIYHDISTYSTOIMINTA

Vuoden alussa puolueen ammattiyhdistystoiminta keskittyi presidentin valitsijamiesvaaleihin yhteistyössä koko ay-liikkeen kanssa. Toimitettiin kaikille palkansaa- jille jaettu vaalivetoisuus, järjestettiin työpaikkatilaisuuksia ja keskusteluja. Ammattiyhdistysliikkeen sos.-dem. ryhmien panos vaalityössä oli aktiivista.

Valitsijamiesvaalien jälkeen puolueen ay-jaosto osallistui SAK:n 75-vuotisjuhlien valmisteluun. Pääjuhla pidettiin 12.—13.6. Helsingissä.

Puolueen ay-yhdyshenkilöverkoston uudistaminen saatiin kolmea piiriä lukuunottamatta valmiiksi.

EDUSTAJAKOKOUKSET

Toimintavuoden aikana pidettiin seitsemän SAK:hon, kahdentoista TVK:hon ja yhden STTK:hon kuuluvan liiton liittokokoukset. Kokonaisuudessaan voidaan todeta sosialidemokraattien aseman vahvistuneen ammattiyhdistysliikkeen päätöksenteossa.

SDP:n kannalta liittokokousvaaleista tärkeimmiksi muodostuivat SAK:laisista liitoista Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto sekä Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto, vastavasti toimihenkilöliitoista Suomen Teollisuustoimihenkilöiden Liitto, Virkamiesliitto, Terveystieteiden ammattijärjestö ja Kuntien Teknillisten Keskusliitto.

TEKNISTEN JA ERIKOISAMMATTIEN LIITTO (SAK)

Vaaleja ei pidetty, vaan poliittiset ryhmät tekivät sopimuksen, jonka perusteella 8.-9. 5. pidetyssä edustajakokouksessa voimasuhteet muodostuivat seuraaviksi: sosialidemokraatit 66 ja kansandemokraatit 34 prosenttia. Liiton puheenjohtajana jatkaa Heimo Maaranen (sd).

TEKSTIILI-JA VAATETUSTYÖVÄEN LIITTO (SAK)

Vaalit pidettiin 18.—20. 4. ensimmäistä kertaa uudistettujen sääntöjen mukaisesti vaaliipiirikohtaisina suhteellisina vaaleina. Ehdokasasetteluun kiinnitettiin suurta huomiota. Sosialidemokraattien ja sitoutumattomien vaaliliitto asetti 200 ehdokasta enemmän kuin kansandemokraatit, mikä osaltaan vaikutti sosialidemokraattien vaalivoittoon.

Liittokokouksessa, joka pidettiin 3.-6. 6., poliittiset voimasuhteet olivat: sosialidemokraatit 64,8 ja kansandemokraatit 35,2 prosenttia. Sosialidemokraattien osuus lisääntyi 12,3 prosenttiyksiköllä.

Liiton puheenjohtajana jatkaa Seppo Niemi (sd.).

Valtion Työntekijäin ja Viranhaltijain Liitto (SAK)

Vaalit pidettiin 5.—18. 4. osastokohtaisina enemmistövaaleina. Liittokokouksessa 10.—13. 6. voimasuhteet olivat: sosialidemokraatit 78,6 ja kansandemokraatit 21,4 prosenttia.

Liiton puheenjohtajana jatkaa Pentti Helo (sd).

Liiketyöntekijäin Liitto (SAK)

Liitossa ei toimitettu varsinaisia vaaleja, vaan edustajat valittiin poliittisten ryhmien välillä tehdyn sopimuksen perusteella ammattiosastojen kokouksissa.

Liittokokouksessa, joka pidettiin 14.—16. 6., jakaantuivat voimasuhteet seuraavas-

ti: sosialidemokraatit 85,5 ja kansandemokraatit 14,5 prosenttia. Sosialidemokraattien asema vahvistui 0,8 prosenttiyksiköllä.

Liiton puheenjohtajan Kunto Kasken jäätyä eläkkeelle valittiin puheenjohtajaksi Kauko Suhonen (sd).

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto(SAK)

Vaalit pidettiin 2.-25. 4. osastokohtaisena enemmistövaalina. Liittokokouksessa 18.—20. 6. poliittiset voimasuhteet olivat: sosialidemokraatit 88 ja kansandemokraatit 12 prosenttia.

Liiton puheenjohtajana jatkaa Risto Kuisma (sd).

Lasi- ja Posliinityöväen Liitto (SAK)

Liitossa ei toimitettu vaaleja, vaan poliittisten ryhmien välillä tehtiin sopimus, jonka perusteella noudatettiin edellisen liittokokouksen voimasuhteita: sosialidemokraatit 73 ja kansandemokraatit 27 prosenttia.

Puheenjohtajana jatkaa Risto Sainio (sd).

Kumi- ja Nahkalyöväen Liitto (SAK)

Tavoitteena oli voittaa vaalit ja vaihtaa liiton johto sosialidemokraattiseksi. Vaaleihin valmistauduttiin suunnitelmallisesti pitkällä aikavälillä. Ehdokasasettelussa luotiin valmiuksia ennakkoon, mitä täydennettiin viimeisen vuoden aikana. Näin ehdokasasettelu saatiin kattavaksi määrällisesti ja alueellisesti.

Vaalityön käytännön toimenpiteet toteutettiin suunnitelmien ja sovitun aikataulun mukaisesti. Myös puolueen organisaation panos vaalityössä oli hyvä. Nämä kaikki tekijät yhdessä olivat varmistamassa saavutettua vaalivoittoa.

Vaalit pidettiin 4.-7. 11. Äänestysaktiivisuus kohosi 70,25 prosenttiin. Sosialidemokraattien kannatus oli 51,71 ja kansandemokraattien 48,29 prosenttia.

Liittokokouksessa, joka pidettiin 17.—19. 12., valittiin liiton uudeksi puheenjohtajaksi Viljo Ikonen (sd).

Suomen Teollisuustoimihenkilöliitto (TVK)

Edustajakokous pidettiin Kuopion Rauhalahdessa 21.—23. 5. Vaaleissa huhtikuun alussa sosialidemokraatit saavuttivat yksinkertaisen enemmistön. Uudellamaalla jouduttiin suorittamaan uusintavaalit porvareiden ja kommunistien yhteistyön tuloksena. Uusintavaalit vahvistivat sosialidemokraattien asemaa.

Hallituksen voimasuhteet muodostuivat seuraaviksi: SDP 8, porvarit 6 ja kommunistit 1 paikkaa. Valtuuston 42 paikkaa jakaantuivat: sosialidemokraatit 21, porvarit 16 jakommunistitö.

Liiton puheenjohtajana jatkaa Riitta Prusti (sd).

Virkamiesliitto (TVK)

Liittokokous pidettiin 25.-27. 5. Dipolissa. Puheenjohtajaksi valittiin Keijo Rantala (sit). Liiton hallinnossa on porvareilla vahva ote. Hallituksen 21 jäsenestä 4 on sosialidemokraatteja ja 17 porvareita. Valtuustossa on 11 sosialidemokraattia, 3 kommunistia, loput ovat sitoutumattomia tai porvareita.

Terveystenhoitoalan Ammattijärjestö (TVK)

Perustava kokous pidettiin 7.-9.6. Finlandia-talolla. Suoritetuissa edustajavaaleissa tavoitteeseen ei ylletty, vaan sosialidemokraattien osuus äänistä oli hieman alle 15 prosentti. SDP:n ryhmäkokouksiin osallistui 31 edustajaa. Puheenjohtajaksi valittiin Toini Nousiainen (lib/kok) 123 äänellä Maija Anttilan (SDP) 47 vastaan. Hallitukseen valittiin 5 Kokoomuksen edustajaa, 5 liberaalia, 2 sosialidemokraattia ja 1 kommunisti sekä 2 sitoutumatonta. Vasen—oikea -asetelma on kuitenkin 3—12. Valtuustoon valittiin puheenjohtajaksi Keskustapuolueen Kalevi Lämsä. Valtuuston 60 jäsenestä on 44 porvareita, 11 sosialidemokraatteja ja 5 kommunisteja.

Kuntien Teknillisten Keskusliitto (STTK)

Liittokokous pidettiin 21.—22. 10. Pieksämäellä. Hallituksen voimasuhteet ovat 8 sosialidemokraattia ja 8 sitoutumatonta tai porvaria. Puheenjohtajana jatkaa Helge Kosonen.

Koulutus

Koulutustoiminta keskittyi lähinnä liittokokouksiaan pitävien liittojen ryhmien vaalikoulutukseen. Kurssit toteutettiin kaksi- ja yksipäiväisinä. Lisäksi toimihenkilösektorin toimitsijoille järjestettiin elokuussa Voionmaan Opistolla kurssi. Tarkoitus oli, että kaikkien liittojen toimitsijoita olisi osallistunut. Osanotto jäi kuitenkin kapealle pohjalle.

Ammattiyhdistystoimikunta

Ammattiyhdistystoimikunnassa ovat olleet edustettuina kaikki palkansaajakeskusjärjestöt. Toimintavuoden aikana ay-toimikunta kokoontui 12 kertaa. Vuoden 1982 alusta ay-toimikunnalle nimettiin sihteeristö. Sihteeristö kokoontui 8 kertaa.

Ay-toimikuntaan ovat kuuluneet: Kalevi Sorsa (pj.), Pertti Viinanen (varapj.), Jorma Reini (varapj.), Erkki Liikanen, Per-Erik Lundh, Lauri J Havia, Sulo Penttilä, Raimo

Kantola, Riitta Prusti, Nils Komi, Teuvo Ruotsalainen, Matti Huuskonen, Ulla Aittokoski, Reijo Virtanen, Matti Mansikka, Hannu Anttonen, Matti Kuori ja Pirkko Heikura.

Ay-toimikunnan sihteeristöön ovat kuuluneet Lauri Ihalainen, Jukka Vainio, Seppo Ruotsalainen, Reijo Virtanen, Hannu Anttonen, Matti Kouri ja Pirkko Heikura.

3. KOULUTUS- JA OPINTOTOIMINTA

Koulutuksen painopistettä siirrettiin edelleen alueelliselle ja paikalliselle tasolle tukemalla erityisesti piirijärjestöjen kurssitoimintaa ja kunnallisjärjestöjen puoluekouluja sekä kohdistamalla erityistoimenpiteitä puolueosastojen opintokerhotoiminnan vireyttämiseen.

Puolueen periaateohjelman uudistamiseen liittyvä keskustelu- ja opintokampanja käynnistettiin ohjaajakoulutuksen, opintokerho- ja puoluekoulutoiminnan sekä luentotilaisuuksien muodoissa.

Opistoissa järjestettävien luottamushenkilökoulutuksen kurssien määrä laski edellisestä vuodesta johtuen lisääntyneistä rekrytointivaikeuksista, mutta ehkä myös osittain paikallisen tason koulutuksen lisääntymisestä.

Henkilöstökoulutuksessa toteutettiin toimitsijoille tarkoitettu ideologinen koulutushjelma, joka koostui sekä itseopiskelu- että kurssijaksoista.

Opintokerhotoiminta

Opintokerhotoiminnassa kerhokohtaisen valtionavun ennakon käyttö laajeni selvästi. Tämä merkitsi myös sitä, että yhä useammat opintokerhot ja kurssit käyttivät SDP/TSL -yhteistyönä tuotettua oppimateriaalia.

Periaateohjelman uudistamiskeskusteluun liittyvä opintokerhotoiminta käynnistyi varsin hitaasti ja pääosiltaan vasta toimintavuoden lopulla.

Puolueen opintokerhotoiminnan määrällinen kehitys:

	1979	1980	1981	1982
Ilmoittautuneet kerhot	1011	789	930	1041
Opiskelunsa päättäneet kerhot	765	888	725	743

Periaateohjelman uudistamiskeskusteluun osallistuvia opintokerhoja perustettiin seuraavasti:

Helsinki	11	Mikkeli	30
Uusimaa	15	Kuopio	20
Varsinais-Suomi	30	Pohjois-Karjala	18
Satakunta	29	Keski-Suomi	19
Etelä-Häme	27	Vaasa	36
Pohjois-Häme	36	Oulu	15
Kymi	46	Lappi	5

Opintokerhoja yhteensä 335.

Opintosihterikoulutus

Puolueosastojen opintosihtereille järjestettiin 14 kaksipäiväistä ainekohtaista ohjaajakurssia, joilla perehdyttiin Periaatteessa! -kampanja-aineistoon sekä opinto-ohjaajan tehtäviin. Näille kursseille osallistui yhteensä 269 henkilöä. Tavoitteena oli, että jokainen kurssitatuista opintosihtereistä toimisi oman puolueosastonsa periaateohjelmakerhon ohjaajana. Lisäksi järjestettiin kaksi yksipäiväistä ruotsinkielistä opintotoiminnan kurssia.

Vuonna 1981 opintosihterikoulutukseen osallistui 214 henkilöä.

Luentotoiminta

Luentotoiminta suunnattiin palvelemaan ensisijaisesti puolueosastoissa tapahtuvaa periaateohjelmakeskustelua. Luentotoiminnan määrällinen kehitys on seuraava:

	Tilaisuuksia (kpl)	K uulijoita(henk.)
1981	60	1.456
1982	105	2.783

Kurssitoiminta

Kurssitoiminnan tavoitteena oli saattaa puolueen kaikki säädökset täyttävät kurssit opintokeskuslain alaisiksi.

Toimintavuoden alusta tuli voimaan sellainen lainsäädännöllinen muutos, että valti-onapuun oikeuttavana ei voitu enää järjestää yhden illan kursseja. Tämä merkitsi puolueen harjoittaman opintokeskuslain alaisen kurssitoiminnan painopisteen siirtymistä hieman pitempiin koulutusjaksoihin. Ilman tätä muutosta kurssimäärä olisi ollut nyt toteutunutta merkittävästi suurempi. Opintokeskuslain alaisten kurssien määrällinen kehitys:

	Kurssimäärä (kpl)	Kurssilaisia (henk.)
1980	60	1.568
1981	87	2.213
1982	119	2.822

Opintoaineistotuotanto

Toimintavuonna tuotettiin puolueen ja Työväen Sivistysliiton yhteistyönä vain yksi uusi opintoaineisto, Periaatteessa!. Se oli tarkoitettu puolueen periaateohjelman uudistamista käsittelevän keskustelu- ja opintokampanjan oppimateriaaliksi.

Sosialidemokraattisen Puolueen opintoaineistojen myynti- ja varastotilanne (TSL:n myynti:

Opintoaineiston nimi	myynti 1981	myynti 1982	varasto 21.12.-82
Energian vaihtoehdot	177	30	1.754
Järjestötoiminnan kehittäminen	112	496	96
Järjestötoiminta eläväksi	339	105	129
Sinä ja minä — me sosialidemokraatit	460	59	1.970
Sosialidemokraatit ay-liikkeessä	623	635	167
Sosialidemokraatit kunnassa	1.091	202	1.449
Sosialidemokratian perusteita	289	299	509
Sosialidemokratian suunta.	266	6	—
Taloustietoa I	92	74	553
Uusi kansainvälinen.	84	36	—
Presidentti 82	7.207	120	—
Periaatteessa!		3.745	1.194

Opistoissa toteutettu koulutus

Puolueen pitempikestoinen internaattimuotoinen koulutus toteutettiin Työväen Akatemiassa ja Voionmaan Opistossa. Osa viiden vuorokauden pituisista kursseista toteutettiin piirikohtaisina ja osa liittokohtaisina. Tavoitteena ollutta 1.000 osanottajan määrää ei saavutettu. Useita kursseja jouduttiin peruuttamaan, ja toteutuneidenkin kurssien keskikoko oli pieni. Ilmeisinä syinä opistokursseille hakeutumisen alhaiseen tasoon voidaan arvioida olevan rinnakkaistarjonnasta johtuvat rekrytointiongelmat, paikallisen tason koulutuksen kehittyminen ja kurssien oppisisältöjen vanhentuneisuus.

Seuraavasta asetelmasta ilmenevät viiden vuorokauden kestoisille kursseille osallistuneiden määrät:

1978	1979	1980	1981	1982
806	817	999	1004	713

Osallistuminen ammattiliitoittain:

Liitto	Työ- paikka I	Työ- paikka II	Työ- paikka III	Järj- toim. kehitt.	Ideolo- ginen kurssi	Kunnal- lispol. kurssi	Yht. kurssit
AKT.	3	15				1	19
HRHL.	11	7		3		1	23
Kemia.	20	1		4		1	26
Kumi ja Nahka.	—	—					
KTV.	29	24		34		14	110
Liikel.	—	3		6		1	15
Metalli.	27	14		12		6	63
Paperi.	18	23		8		2	53
Puu.	13	32		1			46
Rakennus.	1	1		8		4	14
SEL.	9	2		4		1	17
Kirja.	—	3		1		1	5
Sähkö.	2	2	4	3		2	13
Teva.	1	2	17	6		2	28
Maaseutu.	—	—				3	3
VTY.	27	8	3	28	5	14	85
TVK.	8	2	1	12	1	4	28
Akava.	1	—		10	2	1	14
STTK.	4	2	10	8	1	2	27
Muut.	6	8	1	46	10	27	98
Yhteensä.	180	149	54	194	23	87	687

Osallistuminen piireittäin:

Piiri	Työ- paikka	Työ- paikka II	Työ- paikka	Järj- toim. kehitt.- kurssit	Kunn. poliitt. kurssit	Ideolo- logi- nen kurssi	OD- kurssi (SNK)	Yht. kurssi- laisia
Helsinki	11	7	2	5	1			35
Uusimaa	21	13	7	39	10			93
Vars.-Suomi . .	15	12		5	7			41
Satakunta . . .	27	12	2	3	3			49
Etelä-Häme . .	12	11	2	6	4			36
Pohj.-Häme . .	2	13	2	20	2			40
Kymi	15	23	1	40	5			86
Mikkeli	24	8	2	9	16			61
Kuopio	3	8	6		4			22
Pohj.-Karjala .	1	12	2	22	2			39
Keski-Suomi . .	10	20	1	13	2			46
Vaasa	29	1		20	28	23	1	102
Oulu	3	4	27	12	2		1	49
Lappi	7	5			1		1	14
Yhteensä	180	149	54	194	87	23	26	713

Kurssien lukumäärät ja sukupuolijakautumat:

Työpaikkakurssi I.	10
Työpaikkakurssi II.	9
Työpaikkakurssi III.	3
Järjestötoiminnan kehittämiskurssi.	9
Kunnallispoliittinen kurssi.	4
Ideologinen kurssi.	1
OD-kurssi(SNK)	1
Kursseja yhteensä	37

Kurssilaisista	miehiä	66,8 %
	naisia	<u>33,2 %</u>
	yht	100,0 %

Puoluekoulut

Puoluekouluja toimi kaikkiaan 50 paikkakunnalla. Puolueen periaateohjelman uudistamista käsitteleviä puoluekouluita. Ideologisten puoluekoulujen ohjaajille järjestettiin kaksi viikonloppukurssia, joille osallistui 61 henkilöä.

Useita toimintansa vasta aloittavia puoluekouluja tuettiin materiaaliavulla.

Ideologisten puoluekoulujen käyttöön valmistettiin oma todistus.

Henkilöstökoulutus

Puolueen henkilöstöstä osallistui Työväen Akatemian järjestämään toimitsija- ja toimistotyöntekijäkoulutukseen 28 henkilöä. Koulutusta kertyi yhteensä 35 kurssiviikkoa.

Voionmaan Opistossa järjestetyille työpaikka- ja järjestökurseille osallistui 14 puolueen toimitsijaa. Kurssiviikkoja oli 19.

Puolueen periaateohjelman uudistamiseen liittyvän ideologisen koulutusohjelman aloitti 60 henkilöä ja suoritti loppuun 28 henkilöä.

Opintososiaalinen tuki

Viiden vuorokauden kurssit olivat osanottajille maksuttomia. Lisäksi korvattiin kurssilaisten matkakustannukset sekä maksettiin SAK:n suorituksen mukainen päiväraha.

Puolueen vuoden 1982 talousarvioon merkitty opintoavustus jaettiin Työväen Akatemian vuosikurssien ja Voionmaan Opiston kolmen kuukauden kurssin oppilaille.

Koulutusjaosto

Koulutusjaoston kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana Pertti Paasio, varapuheenjohtajana Markku Hyvärinen sekä jäsenenä Tuula Ahlaja (3. 3. saakka), Irma

Nissinen (3. 3. alkaen), Leena Luhtanen, Seppo Ylinen (29. 9. saakka), Jouko Muuri (29. 9. alkaen), Merja Oksanen, Pekka Kontkanen, Ritva Aheinen, Aulis Soininen, Pentti Öhman (29. 9. saakka), Jari-Pekka Jyrkänne (29. 9. alkaen), Erkki Tapola, Kari Kinnunen, Markku Sainio, Risto Mikkonen, Osmo Valtonen, Anneli Silvennoinen, Tuulikki Kannisto (29. 9. saakka), Erkki Vuorenmaa (29. 9. alkaen) ja Teuvo Ikonen sihteerinä.

Jaosto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa.

Koulutusjaoston työvaliokuntaan kuuluivat Pertti Paasio (puh.joht.), Pentti Öhman, Leena Luhtanen, Erkki Tapola, Markku Hyvärinen ja Teuvo Ikonen (siht.)

Työvaliokunta piti kolme kokousta.

4. SISÄINEN TIEDOTUS

Hallitsevina osina ovat olleet kertomusvuoden aikana presidentinvaalit, perusjärjestöjen »toimintatalkoot», jäsenhankintakampanja ja järjestökirjekäytännön kohdistamistoimet. Audiovisuaalisten menetelmien soveltamiskokeiluja on jatkettu.

Tiedotussihteeri Lauri Kangas oli kymmenen kuukautta virkavapaalla eduskuntaryhmän tiedotussihteerin tehtävissä.

Tiedotuksen vakiintuneina muotoina ovat olleet:

VIKKOTIEDOTE

Kunkin viikon perjantaina on postitettu muistio, joka on koottu puoluetoimikunnan, puoluetoimiston työvaliokunnan ja ajoittain eduskuntaryhmän muistioista.

Suunnittelusihteeristön taustamuistiolle on kuluneen vuoden aikana luotu erillinen jakelu.

JÄRJESTÖKIRJE

Suoraan puoluetoimistosta perus- ja kunnallisjärjestöille postitettu »järjestökirje» on pyritty supistamaan välttämättömpään. Aiemmasta käytännöstä poiketen on sanoma kohdistettu kirjeiden määrää lisäämällä. Näin koulutus-, kunnallis-, ay- ja myyntiasiat on lähetetty suoraan perusjärjestöjen vastaaville (opintosihteerille, myyntisihteerille jne). Ongelmattomaksi ei ole osoittautunut tämäkään lähestymistapa. Koordinaatiovaikeuksia tämän tiedotusmuodon toteuttamisessa on edelleen olemassa.

JÄSENLEHTI »SOSIALIDEMOKRAATIT»

Lauri Kankaan toimittama lehti on toimintakauden aikana ilmestynyt neljästi 32-

sivuisena. Perusajatuksena on edelleen ollut toiminnallisten virikkeiden jakaminen ja aktivointiin pyrkivä toimitustapa.

KURIKKA

Vappuisin ilmestyvän pilalehti Kurikan päätoimittajana oli kansanedustaja Lasse Lehtinen. Lehden irtomyynti ei kohonnut edellisvuosien tasolle, vaan oli hieman alle 20 000.

TYÖVÄEN KALETERI

Vuoden 1983 kalenteri ilmestyi marraskuussa 204-sivuisena. Artikkeliosan perustee-
mana oli presidentti-instituution arviointi, kansikuvassa Mauno Koivisto. Kalenterin
tilastollista osaa pyrittiin entistä selvemmin yhteiskunnallistamaan.

5. OSUUSKAUPPAJAOSTO

jaoston puheenjohtajana on kertomusvuoden aikana toiminut Veikko Helle sekä jä-
seninä Pirkko Työläjärvi, Eero Rantala, Eino Malinen, Niilo Härmäläinen, Veikko Oit-
tinen, Erkki Pesonen, Ylermi Runko, Lauri J. Havia, Anja Nurminen, Maija-Liisa Häy-
rinen ja Matti Mansikka. Jaoston sihteerinä on toiminut Erkki Gröndahl.

Jaosto on kertomusvuoden aikana kokoontunut kolme kertaa.

Jaosto on osallistunut KK:n ja OTK:n edustajakokouksien valmisteluihin. Erityisesti
on seurattu E-osuuskauppaliikkeen rakenneuudistuksen suunnittelua ja valmiste-
lua.

Kevään 1982 KK:n edustajakokouksen ja OTK:n osuuskuntakokouksen päätettyä
käynnistää rakenneuudistuksen on jaoston toimesta osallistuttu uudistuksen ai-
heuttamien sääntöjä ja jäsenoimintaa koskevien uudistusten suunnitteluun.

Rakenneuudistuksen yhteydessä päätettiin E-vaalien siirtämisestä vuodelle 1984.
Aikaisemmin aloitettuja vaalivalmisteluja on jatkettu ja osallistuttu uuden vaalijär-
jestyksen suunnitteluun.

Osuuskauppapoliittisen ohjelman velvoitteiden mukaisesti on jatkettu jäsenhankin-
taa E-osuuskauppaliikkeen puolueen jäsenien ja kannattajien keskuudessa.

6. URHEILUJAOSTO

Urheilujaoston puheenjohtajana on kertomusvuoden aikana toiminut Matti Ahde se-
kä jäseninä Väinö Soininen, Raimo Railo, Reijo Vartia, Toni Bärlund, Kari Mänty,
Erkki Aho, Risto Sänkiäho, Seppo Virtanen, Esko Ranto, Pertti Paakkinen, Aulikki
Kuusela, Markku Jääskeläinen, Erkki Gröndahl ja Raija Mattila, joka on toiminut
jaoston sihteerinä.

Jaosto on vuoden aikana kokoontunut neljä kertaa.

Jaosto on tehtävänkuvansa mukaisesti seurannut valtion urheiluhallinnon kehitystä ja valtion urheiluneuvoston toimintaa sekä aikaisemman käytännön mukaisesti osallistunut valtion urheiluneuvoston sosialidemokraattisen ryhmätoiminnan järjestämiseen.

Jaosto on kokouksessaan tarkastellut puolueen liikuntapoliittista ohjelmaa ja sen ajankohtaisuutta. Kokouksessaan 1. 7.1982 jaosto asetti työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus liikuntapoliittista ohjelmaa täydentäväksi kannanotoksi. Ehdotus on tarkoitus saattaa puoluetoimikunnan ja puolueeneuvoston käsittelyyn vuoden 1983 aikana.

Työryhmä on kokoontunut kaksi kertaa, ja sen puheenjohtajana on toiminut Matti Ahde.

Jaosto on antanut ohjeita piiri- ja kunnallisjärjestötasolla tapahtuvan urheilu- ja liikuntatoiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä. Jaoston jäsenet ovat myös osallistuneet alustajina ja asiantuntijoina alueellista liikuntatoimintaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

7. KUNNALLISPOLIITTINEN TOIMINTA

Organisaatio

Puoluetoimikunnan asettamana kunnallisia asioita käsittelevänä erityiselimenä on toiminut SDP:n kunnallisasiain toimikunta.

Kunnallisasiain toimikuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet Pentti Sahi (puh.joht.), Kaisa Raatikainen (varapuh.joht.), Seppo Aho, Jorma Bergholm, Leif Engfelt, Arpo Heinonen, Ritva Huttunen, L. O. Johanson, Kalle Järvinen, Johannes Koikkalainen, Leena Koikkalainen, Terttu Kolivuori, Antti Koskinen, Voitto Makriäinen, Erkki Meriläinen, Irja Mether, Lauri Metsämäki, Paavo . Paavola, Jukka Patrikainen, Reino Prusila, Anja Pöyhönen, Jouni Riskilä, Olavi Syrjänen ja Martti Tieaho. Sihteerinä on toiminut kunnallisasiainsihteeriksi Kari Laitinen.

Toimikunta on kokoontunut vuoden 1982 aikana viisi kertaa.

Toimikunnan työvaliokuntaan ovat kuuluneet Pentti Sahi, Kaisa Raatikainen, Seppo Aho, Arpo Heinonen, Lauri Metsämäki ja Kari Laitinen.

Työvaliokunta on kertomusvuoden aikana kokoontunut kolme kertaa.

Toimikunnan asettama maaseutukuntien erityiskysymyksiä tarkasteleva työryhmä kokoontui syksyn aikana kolme kertaa.

Tapahtumat

Pohjoismaiden sos.-dem. kunnallispoliittinen seminaari kokoontui 21.—23. kesäkuuta Karjaalla. Paikalla oli 14 eri Pohjoismaiden veljespuolueiden edustajaa. Seminaarin aiheina olivat kunnallinen elinkeinopolitiikka ja lähidemokratia.

SDP:n kunnallispäivät pidettiin Tampereen kauppaoppilaitoksessa marraskuun 13 päivänä. Aiheena oli »Kunta palvelujen turvaajana ja kehittäjänä». Paikalla oli 280 kunnallista sos.-dem. luottamushenkilöä ja viranhaltijaa. Edellisenä päivänä oli sos.-dem. kunnan- ja kaupunginjohtajien tapaaminen Tampereella. Tilaisuudessa käsiteltiin erityisesti kuntia koskevan lainsäädäntötyön ajankohtaisia kysymyksiä.

Koulutus

Työväen Akatemiassa järjestettiin vuoden 1982 aikana neljä viikon kestäväää kunnallispoliittista kurssia. Kunnallisasiainsihteerit on osallistunut piirien ja kunnallisjärjestöjen kunnallispoliittiseen koulutukseen.

Tiedotus

Vuoden 1982 aikana toimitettiin suoraan valtuustoryhmille Kunnallisuutiset-niminen tiedote, jossa käsiteltiin ajankohtaisia kunnallisia kysymyksiä. Tiedotteen toimitustyötä jaetaan vuoden 1983 aikana.

Tämän lisäksi on kunnallisista asioista tiedotettu järjestökirjeen yhteydessä. Maksu- ja taksapoliittinen raportti toimitettiin valtuustoryhmille alkusyksystä.

8. MAASEUTUTOIMIKUNTA

Maaseututoimikunnan jäseninä ovat vuonna 1982 toimineet Leo Happonen (puh.joht., Kymi), Hannes Tiainen (varapuh.joht., Helsinki), Seija Huhdanmäki (siht), Ari Tuomola (Uusimaa), Kalevi Korpioksa (Varsinais-Suomi), Olavi Nieminen (Satakunta), Martti Vainio (Etelä-Häme), Erkki Kulju (Pohjois-Häme), Reino Muttilainen (Mikkeli), Sinikka Vuorimaa (Kuopio), Hannes Karhupää (Pohjois-Karjala), Vilho Kyyhkynen (Keski-Suomi), Tauno Hirvinen (Vaasa), Paavo Rautiainen (Oulu), Tuomo Liikavainio (Lappi) ja Onni Hämäläinen (FSA).

Toimikunta on pitänyt vuoden 1982 aikana kaksi kokousta. Huhtikuun 17.—18. päivinä Helsingissä pidetty kokous paneutui erityisesti metsätalouden, maaseudun elintarvikevarmuuden säilyttämisen, maaseudun naisen aseman ja kylätoimikuntien aseman pohdiskeluun. Toinen kokous järjestettiin 30.—31. 10. Pohjois-Karjalassa, ja aiheina olivat lähinnä ympäristökysymykset ja maaseudun työllisyysongelmat.

Puolueen maaseutupoliittinen työryhmä on toiminut maaseututoimikunnan työvaliokuntana.

9. JÄRJESTÖASIAIN JAOSTO

Järjestöasiain jaoston tehtävänä on ollut koordinoita, kehittää ja seurata puolueen järjestötoimintaa sekä järjestöllistä yhteistyötä puolueen sisar-, ja yhteistyöjärjestöjen kesken.

Jaoston työ on keskittynyt Porin puoluekokouksen järjestötoimintaa koskevien pää-

tösten toteuttamiseen ja yhteistoiminnan kehittämiseen. Erityisesti on ollut esillä puolueen vaalityön kysymykset, sisäinen demokratia ja jäsenten osallistumiseen liittyvät ongelmat. Näistä kysymyksistä jaosto on laatinut suosituksia, jotka puolue toimikunnan toimesta on toimitettu puolueosastoille sekä kunnallis- ja piirijärjestöille toteutettavaksi.

Jaoston kokoonpano on seuraava: Uolevi Kaukovaara puheenjohtajana, Maijaliisa Nieminen varapuheenjohtajana, Rakel Hiltunen, Aarre Lauliainen, Timo Haukilahti, Lauri Ihalainen, Leena Simonen, Marja-Liisa Kunnas, Veikko Oittinen, Veli-Mikko Niemi, Risto Paananen, Risto Talonen, Raimo Railo, Seppo Virtanen, Jarmo Rantanen, Seppo Ruotsalainen, Matti Mansikka ja Juhani Hietanen sihteerinä.

Jaosto piti vuoden 1982 aikana yhdeksän kokousta.

10. SEURAKUNTA-ASIAIN JAOSTO

Seurakunta-asiain jaostoon kuuluivat: Juhani Simojoki (puh.joht.), Jacob Söderman (varapuh.joht.), Sakari Knuuttila, Erik Sjöberg, Antero Alanen, Maunu Sinnemäki, Pirkko Ylijoki, Maija Eerola, Marjatta Saari, Risto Talonen, Aleksi Härkönen, Maire Lahtinen ja Teuvo Ikonen (siht.).

Jaosto piti toimintavuoden aikana neljä kokousta.

Seurakunta-asiain jaoston työvaliokuntaan kuuluivat: Juhani Simojoki (puh.joht.), Marjatta Saari, Aleksi Härkönen ja Teuvo Ikonen (siht.). Työvaliokunta kokoontui kahdeksan kertaa.

Seurakunta-asiain jaoston työskentely painottui evankelisluterilaisen kirkon seurakuntavaaleihin, jotka pidettiin 14.—19. 11. 1982. Jaosto laati vaalityösuunnitelman ja vaaliohjelman KOKO KANSAN KIRKKO, jota painettiin 100.000 kappaletta. Lisäksi jaosto järjesti yhdessä puolueen piirijärjestöjen kanssa yhdeksän seurakuntatyön seminaaria, joihin osallistui 251 henkilöä.

Vaalitulos ei ole vielä kaikilta osin puolue toimiston tiedossa, mutta ilmeistä on, että sosialidemokraatit etenivät jonkin verran edellisistä vaaleista.

Toimintavuoden lopulla valmisteltiin opas, joka on tarkoitettu seurakunnallisissa luottamustehtävissä toimiville sosialidemokraateille.

11. TOIMITSIJAPÄIVÄT

Puolueen toimitsijain neuvottelupäiviä pidettiin vuoden aikana kuudet. Yksi näistä, syyskuussa järjestetty, oli laajempi tilaisuus, jossa olivat mukana myös piirien toimitsijat sekä sisäjärjestöjen järjestötyöstä vastaavat. Vuoden jälkipuoliskolla käynnistettiin piirisihteereiden puhelinneuvottelut, joita järjestettiin kahdesti kaudessa.

Vuoden 1982 ensimmäinen toimitsijakokous pidettiin 27. 1. Aiheena olivat pidetyt presidentinvaalit ja niiden pohjalta käyty keskustelu poliittisesta tilanteesta.

Maaliskuun 17 päivänä pidetyn kokouksen aiheina olivat kevätkauden toiminnan kartoitus, valmistautuminen vappujuhliin sekä ammattiyhdistysliikkeen vaalit.

Kevättalven kolmas toimitsijakokous pidettiin 14. 4. Aiheina olivat poliittisen tilanteen ohella E-liikkeen kysymykset ja vaalianalyysityöryhmän raportti.

Syyskuun 13.—14. päivinä järjestettiin laajempi kaikille puolueen toimitsijoille ja sisäjärjestöjen järjestötyöstä vastaaville yhteinen kokous lomakeskus Huhmarissa Polvijärvellä. Käsiteltävinä asioina olivat valmistautuminen eduskuntavaaleihin, vuoden 1983 toimintasuunnitelma sekä periaateohjelmakeskustelun käynnistäminen ja siihen liittyvän koulutuksen järjestäminen.

Lokakuun 10 päivänä pidetyssä toimitsijakokouksessa olivat aiheina eduskuntavaalit ja ajankohtainen poliittinen tilanne.

Eduskuntavaalivalmistelut olivat aiheena myös vuoden viimeisessä toimitsijakokouksessa 17. 11.

Piirisihteerit tekivät 22.-24.6. kokousmatkan Tukholmaan. Matkan aikana tutustuttiin Ruotsin veljespuolueen toimintaan ja käsiteltiin puolueen syyskauden työkysymyksiä.

12. PIIRIJÄRJESTÖT

Kertomusvuonna oli toiminnassa 14 suomenkielistä piirijärjestöä. Niiden toimintarajat säilyivät ennallaan. Itsenäisenä piirijärjestönä on toiminut Ruotsalainen Työväenliitto, jonka toiminta-alue on käsittänyt Helsingin, Uudenmaan, Turun eteläisen ja Vaasan vaalipiirit.

Helsingin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Häsä ja toimitsijana Oiva Pennonen.

Uudenmaan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Matti Riikonen, järjestösihteerinä Esko Berg ja toimitsijana Kalevi Muhonen.

Varsinais-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Salonen ja toimitsijana 1. 3. alkaen Ilkka Kero.

Satakunnan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Tauno Kallio ja toimitsijana Pekka Ovaska.

Etelä-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pauli Ilanen sekä toimitsijoina Taisto Tapio ja Matti Pohjolainen, viimeksimainitun sijoituspaikkana Lahti.

Pohjois-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pentti Myllymäki sekä toimitsijoina Juho Suokas ja Ilpo Pyymäki.

Kymen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ossi Roininen sekä toimitsijoina Reijo Raki ja Kalevi Markku, viimeksimainitun sijoituspaikkana Imatra.

Mikkelin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Risto Salonen ja toimitsijana Jouko Ritsilä.

Kuopion piiri

Piirisihteerinä on toiminut Eero Hoffren ja toimitsijana Raimo Rissanen.

Pohjois-Karjalan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Matti Mikkonen ja toimitsijana 14. 3. saakka Kalevi PV-viainen, 1. 8. alkaen Reijo Jeskanen.

Keski-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Reijo Virtanen ja toimitsijana 31.1. saakka Mikko Karppinen, 15. 2. alkaen Martti Peura.

Vaasan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Aarne Heikkilä ja toimitsijana Erkki Aho.

Oulun piiri

Piirisihteerinä on toiminut Markku Kainulainen sekä toimitsijoina Mikko Kyllönen ja Jorma Forsberg, viimeksimainitun sijoituspaikkana on Kajaani.

Lapin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Mauri Paasilinna ja toimitsijana Seppo Nordström.

Ruotsalainen Työväenliitto

Liittosihteerinä on toiminut Leif Ehrsten. Toimitsijoina ovat olleet Eskil Höglund ja Göran Heinonen.

13. PUOLUEJÄRJESTOT

Puolueosastojen ja jäsenten määrä piirijärjestöittäin 31.12.1982:

Piiri	Puolue- osastoja	Jäsen- määrä	Äänioikeutetut jäsenet		
Helsinki	99	6.952	— 141	5.765	— 118
Uusimaa	175	12.194	- 88	9.962	— 221
Varsinais-Suomi	138	7.724	— 6	6.266	— 330
Satakunta	124	7.691	— 74	6.601	— 80
Etelä-Häme	104	8.693	— 128	7.282	— 162
Pohjois-Häme	122	7.995	— 49	6.563	— 144
Kymi	98	11.083	— 31	9.577	— 155
Mikkeli	83	4.614	+ 25	3.661	— 89
Kuopio	61	3.237	— 4	2.462	— 57
Pohjois-Karjala	104	5.506	+ 34	4.236	+ 16
Keski-Suomi	85	6.446	— 162	5.437	+ 23
Vaasa	75	4.154	- 60	3.516	— 35
Oulu	88	4.621	— 105	3.396	— 152
Lappi	63	3.134	— 54	2.266	— 20
Ruots.Työv.liitto	79	3.321	— 29	2.676	— 40
Yhteensä	1.498	97.365	—882	79.670	—1.428

VUONNA 1982 PERUSTETUT YHDISTYKSET

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
02.03.	Utsjoen Sosialidemokraatit	Utsjoki	Lapin I.
07.12.	Pedersören Sos.-dem. Työväen- yhdistys	Pedersöre	Vaasan I

TPSL:stä 19.2.1982

Saarten Työväenyhdistys	Heinävesi	Mikkelin I.
-------------------------	-----------	-------------

Vuonna 1982 perustetut
kunnallisjärjestöt

24.03.	Pellon Sos.-dem. Kunnallisjärj.	Pello	Lapin l.
--------	---------------------------------	-------	----------

Vuonna 1982 puretut yhdistykset

15.03.	Rutolan Työväenyhdistys	Lappeenranta	Kymen l.
13.05.	Kojon Työväenyhdistys	Koijärvi	Etelä-Häme
25.05.	Jyväskylän kaup. Sos.-dem. Naisten Kerho	Jyväskylä	Keski-Suomi
18.10.	Arolan Sosialidemokraatit	Mäntsälä	Uusimaa
25.10.	Vallilan Seudun Sos.-dem. Naiset	Helsinki	Helsinki
23.11.	Nuoramoisten Työväenyhdistys	Sysmä	Mikkelin l.
»	Liesjärven työväenyhdistys	Keuruu	Keski-Suomi
»	Työväenyhdistys Liesjärven Pyrintö	Keuruu	Keski-Suomi

Kunnallisjärjestöjä 159

Ruotsalaisia 16

175 järjestöä

V SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

Vuoden 1982 toiminnan kohokohta, niin kuin muussakin sosialidemokraattisessa liikkeessä, oli Mauno Koiviston valitseminen presidentiksi. Valitsijamiesvaaleissa, jotka pidettiin 17—18. tammikuuta, sai Sosialidemokraattisen Puolueen vaaliliitto 145 valitsijamiestä, joista oli 44 naista eli 30,3 prosenttia. Valitsijamiesvaalien jälkeen tehtiin naisten vaalityöstä kysely naispiireissä. Kyselyssä ilmeni, että naisten vaalityössä suurin heikkous on yksityisen ehdokkaan oman vaalityön huono organisointi. Tältä pohjalta tehtiin eduskuntavaalityösuunnitelmat.

Eduskuntavaalien puolueäänestyksessä oli kaiken kaikkiaan ehdokkaita 503, joista naisia 171 eli 34 prosenttia. Marraskuussa pidetyssä puolueäänestyksessä valittiin varsinaiseen vaaliin 227 ehdokasta, joista oli naisia 74 eli 32,6 prosenttia. Liitto järjesti kaikille naisehdokkaille ja heidän vaalipäälliköilleen vaalityöseminaarin 12.12., jossa erityistä huomiota kiinnitettiin oman vaalityön organisointiin. Liitto on valmistanut ehdokkaiden ja vaalityöntekijöiden käyttöön korttisarjan, vaalikortin sekä taran.

Liiton jäsenistön määrässä on vuoden aikana tapahtunut selvä lisäys. Etenkin yhdistykset, jotka naisjäsentensä osalta voivat liittyä naisliittoon, ovat lisääntyneet. Uusia perusjärjestöjä tuli vuoden aikana 46. Vuoden vaihteessa perusjärjestöjen määrä oli 391, joista naisyhdistyksiä 50.

Liittotoimikunta on kokoontunut vuoden aikana 7 kertaa. Kokouksissaan on liittotoimikunta ottanut kantaa mm. seuraaviin kysymyksiin: vaalivoitto taattava onnistuneella ehdokasasettelulla, automaatiosta ja halpatuontitavaroista luovuttava, ihmisen huomioitava valtion tulo- ja menoarvioissa, työ on ihmisen perusoikeus. Vuoden aikana valmisteltiin laajempi vastaus tulopoliittisille neuvottelijoille väitteisiin naisten ja miesten palkkojen lähentymisestä. Liittotoimikunta valmisti myös aseistariisuntaparlamenttiin kaksi aloitetta: Ei naisia armeijaan sekä Ei omaa asevarustelua.

Liiton solidaarisuustyössä keskityttiin Namibia-keräykseen sekä siihen liittyviin solidaarisuustilaisuuksien organisoimiseen. Sosialistisen Naisinternationaalin toimiston kokous pidettiin toukokuussa Helsingissä. Samoin oli myös Pohjoismainen Opintoviikko elokuussa Siuntion kylpylässä. Opintoviikon teemana oli uusi elämäntapa. Samaa teemaa jatkettiin liiton koulutuksessa myös syksyllä, jolloin pidettiin »Politiikka ja moraal» kutsuseminaari Helsingissä. Teemaa jatkettiin piiriakohtaisilla seminaareilla koko syksyn.